

Centrum Edukacji Nauczycieli
w Koszalinie

eduFOCUS

Zeszyt metodyczny nr 16

Od obowiązku do pasji - sztuka motywacji

SPIIS TREŚCI

STRONA 5

OD REDAKCJI

Aleksandra Stępień

STRONA 4

TAM, GDZIE ROSNĄ MARZENIA

Renata Pietras – Pacynko
Małgorzata Pietruk

STRONA 8

**OCEAN EMOCJI I OGRÓD
WARTOŚCI - WYCHOWANIE
PRZEZ RELACJE**

Justyna Jakubczyk

STRONA 14

**ZNAJDŹ SWOJE NIEBIESKIE
PIÓRKO**

Katarzyna Fiebigier

STRONA 14

**MOTYWOWAĆ, ANGAŻOWAĆ,
DIAGNOZOWAĆ**

Małgorzata Kulik

STRONA 28

**OD MARZEŃ DO DZIAŁANIA -
SKUTĘCZNE MOTYWOWANIE W
ZRÓŻNICOWANEJ KLASIE**

Sabina Małek - Galicka

STRONA 35

**DOCENIANIE ZAMIAST OCENIANIA - KLUCZ DO
MOTYWACJI UCZNIÓW W NAUCE JĘZYKA ANGIELSKIEGO**

Dorota Wójcicka-Popowicz

STRONA 41

**Z PASJĄ DO NIEMIECKIEGO - JAK INSPIROWAĆ UCZNIÓW
DO NAUKI DRUGIEGO JĘZYKA OBCEGO?**

dr Renata Lemańczyk

STRONA 45

**KLIP I KONTEKST - NOWOCZESNA ŚCIEŻKA INTERPRETACJI
Z WYKORZYSTANIEM MYŚLENIA KRYTYCZNEGO**

Katarzyna Jacewicz

STRONA 49

PLANSZÓWKA NA LEKCJI RELIGII? JAK NAJBARDZIEJ!

Kazimierz Raczyński

STRONA 53

**LAPBOOK JAKO INNOWACYJNA METODA NAUCZANIA
HISTORII NA PRZYKŁADZIE LEKCJI O MIESZKU I**

dr Tomasz Skonieczny

STRONA 57

**JAK SPRAWIĆ, ABY UCZEŃ CHCIAŁ SIĘ UCZYĆ
GEOGRAFII?**

Jolanta Piątkowska

STRONA 62

**MATEMATYKA BLIŻEJ UCZNIA -
JEDNA ZMIANA, WIELE
EFEKTÓW**

Barbara Pawlak

STRONA 68

FIZYKA SUKCESU

Witold Grabowski

STRONA 72

**EKSPERYMENT CZY
PODRĘCZNIK? JAK SKUTECZNIE
UCZYĆ PRZEDMIOTÓW
PRZYRODNICZYCH**

Robert Reinert

STRONA 77

**MOTYWACJA NAUCZYCIELA -
ISKRA, KTÓRA ZAPALA
UCZNIÓW**

Magdalena Radko

STRONA 82

**OD SCROLLOWANIA DO
PROGRAMOWANIA - JAK
ROZBUDZIĆ ZAINTERESOWANIE
INFORMATYKĄ?**

Dariusz Piekarcz

STRONA 87

**MOTYWACJA KLUCZEM DO
SUKCESU W EDUKACJI**

Maciej Wiktorowski

STRONA 93

**MOTYWACJA DO NAUKI
MATEMATYKI W SZKOLEM
PODTSAWOWEJ-**

Dawid Cerajewski

MOTYWACJA: WIĘCEJ NIŻ MODNE SŁOWO

Czy można uczyć się z zaangażowaniem tak głębokim, że traci się poczucie czasu? Psychologowie nazwali takie zjawisko stanem *flow* – poczuciem przepływu, które pojawia się, gdy wyzwanie spotyka się z motywacją, a nauka staje się doświadczeniem pełnym sensu.

Co sprawia, że uczniowie chcą się uczyć, a nauczyciele – wciąż inspirować? Odpowiedź nie kryje się w podręcznikach, lecz w codziennych relacjach, słowach i gestach. W najnowszym numerze zeszytu metodycznego „EduFocus” przyglądamy się temu, co naprawdę napędza uczniów i nauczycieli do działania. Inspirujące opowieści, sprawdzone strategie i autorskie inicjatywy pokazują, że motywacja to nie przypadek, ale efekt świadomego budowania relacji, atmosfery i wiary w potencjał każdego człowieka. Edukacja może być iskrą – wystarczy ją umiejętnie rozpałcić.

W tym numerze autorzy mówią o tym, jak marzenia dzieci stają się początkiem ich rozwoju, jak nauczyciel może odzyskać sens swojej pracy oraz jak budować kulturę empatii i relacji w klasie. Przeczytaj Państwo o sposobach wzmacniania poczucia motywacji w nauczaniu języków obcych, edukacji przyrodniczej, czy na lekcjach wychowania fizycznego. Każdy tekst to osobista historia, praktyczna inspiracja lub pedagogiczna refleksja – wszystko po to, by wspierać tych, którzy codziennie rozpalają ogień w młodych umysłach. Mogą Państwo również skorzystać z propozycji bibliograficznej na temat motywacji. Wszystkie książki są dostępne w bibliotece CEN Koszalin.

Aleksandra Stępień
Przewodnicząca Zespołu Redakcyjnego

**"Edukacja to nie
napętnianie
naczynia, ale
rozpalenie ognia."
W.B. Yeats**

Tam, gdzie
rosną marzenia

**Renata Pietras – Pacynko
Małgorzata Pietruk**

Przed szkolna bajka o motywacji

Dawno, dawno temu, w pięknej krainie pełnej zielonych łąk i błękitnych jezior, mieszkał mały żółwik o imieniu Tutu. Tutu był bardzo ciekawym żółwikiem i miał jedno wielkie marzenie: chciał nauczyć się latać jak ptaki, które codziennie widział na niebie.

Pewnego dnia Tutu postanowił, że spróbuje spełnić swoje marzenie. Poszedł do mądrej sowy, która mieszkała na najwyższym drzewie w lesie. "Sowo, czy możesz nauczyć mnie latać?" – zapytał z nadzieją w oczach.

Sowa spojrzała na małego żółwika i uśmiechnęła się. "Tutu, latanie to coś, czego żółwiki nie potrafią, ale możesz nauczyć się wielu innych wspaniałych rzeczy. Najważniejsze jest, aby nigdy się nie poddawać i zawsze próbować nowych rzeczy."

Tutu poczuł się trochę zawiedziony, ale postanowił spróbować czegoś innego. Zaczął uczyć się pływać szybciej niż inne żółwiki. Każdego dnia ćwiczył, a jego przyjaciele i rodzina kibicowali mu i wspierali go.

Po wielu dniach ciężkiej pracy, Tutu stał się najszybszym żółwikiem w całym jeziorze! Choć nie nauczył się latać, odkrył, że jego prawdziwą pasją jest pływanie.

Tutu przekonał się, że warto próbować nowych rzeczy, nawet jeśli nie zawsze osiągniemy to, co sobie wymarzyliśmy. Dzięki wsparciu przyjaciół i rodzinie, odkrył swoje prawdziwe talenty i nauczył się, że każdy z nas ma coś wyjątkowego do zaoferowania. I tak, mały żółwik Tutu stał się inspiracją dla wszystkich mieszkańców krainy, pokazując, że warto marzyć i nigdy się nie poddawać.

Motywowanie dzieci w wieku przedszkolnym to znacznie więcej niż tylko wspieranie ich w nauce i zabawie. To przede wszystkim proces budowania trwałych fundamentów: poczucia własnej wartości, ciekawości świata oraz odwagi do podejmowania nowych wyzwań. Właśnie na tym etapie życia dziecka kształtuje się jego sposób myślenia, podejście do trudności oraz umiejętność radzenia sobie z niepowodzeniami – cechy, które będą towarzyszyć mu przez całe życie.

Dorośli – rodzice, nauczyciele, opiekunowie – odgrywają w tym procesie wyjątkowo ważną rolę. Ich postawa, słowa i gesty stają się dla dziecka lustrem, w którym dostrzega swoją wartość. Cierpliwość, autentyczne zainteresowanie, a przede wszystkim konsekwentne i pozytywne wsparcie pomagają dzieciom odkrywać swoje mocne strony i rozwijać naturalne pasje.

Ważne jest, aby pamiętać, że każde dziecko jest inne – ma swój rytm rozwoju, swoje potrzeby i temperament. Dlatego tak istotne jest indywidualne podejście, które uwzględnia nie tylko potencjał dziecka, ale także jego emocje i doświadczenia. Motywacja nie musi wyływać z wielkich osiągnięć – często najcenniejsze są drobne sukcesy, które krok po kroku prowadzą do większych celów.

Docenianie wysiłku, a nie jedynie efektu, uczy dziecko, że warto próbować, nawet jeśli nie wszystko się uda. Taka postawa kształtuje wytrwałość i wewnętrzną motywację – kluczowe elementy w dalszym rozwoju. Tworzenie atmosfery pełnej akceptacji, zrozumienia i radości z codziennego odkrywania świata sprawia, że dziecko czuje się bezpieczne, zauważone i gotowe na kolejne wyzwania.

Motywowanie dzieci w przedszkolu to inwestycja w ich przyszłość – w umiejętność radzenia sobie z emocjami, budowania relacji, rozwijania kreatywności i wiary we własne możliwości. To nauka, że porażka jest tylko jednym z etapów drogi, a odkrywanie siebie może być najpiękniejszą przygodą dzieciństwa.

Podsumowując, motywowanie dzieci w wieku przedszkolnym to jak podróż Tutu – małego żółwika, który mimo niemożności latania, odkrył swoją pasję do pływania, ucząc się, że prawdziwa wartość tkwi w próbowaniu, wysiłku i odkrywaniu własnych talentów, a nie tylko w osiągnięciu wielkich sukcesów.

Renata Pietras – Pacynko

renata.pietras@cen.edu.pl

Małgorzata Pietruk

malgorzatapietruk@cen.edu.pl

Doradczynie metodyczne
wychowania przedszkolnego

Ocean emocji i ogród wartości - wychowanie przez relacje

Justyna Jakubczyk

W poszukiwaniu motywacji

Rozpoczęcie szkolnej przygody przez dziecko wiąże się z silnymi emocjami – jedne wspierają ciekawość i otwartość, inne wywołują lęk i zniechęcenie. Widać je wyraźnie na twarzach pierwszoklasistów. Skąd się biorą? Każdy inaczej reaguje na to, co nowe – dla jednych to ekscytacja, dla innych zagrożenie. Często źródłem niepokoju są słowa i reakcje dorosłych – czasem drobny żart czy obawa wyrażona mimochodem zapada dziecku głęboko w pamięć. Rodzice, martwiąc się o przyszłość dziecka, nieświadomie przekazują mu swoje lęki. Dlatego właśnie troska o emocje uczniów jest kluczowa w pierwszych tygodniach nauki. Dziecko, które polubi szkołę i nauczyciela, chętniej się uczy. My, nauczyciele wczesnoszkolni, mamy tę niezwykłą moc – stajemy się ważnymi postaciami w życiu dzieci. Jak często słyszymy od rodziców, że nasze słowa mają większą wagę niż ich własne?

Odwołując się do zabawy i ruchu, najważniejszych aktywności dziecka w tym wieku, jesteśmy w stanie zainteresować tematem zajęć wszystkich uczniów. Takie podejście pozytywnie wpływa na zaangażowanie i gotowość do nauki. Obecnie jednak nauczyciele, z którymi rozmawiam mówią nie o trudnościach z motywowaniem dzieci do nauki, ale o problemie jakim jest **niski poziom kompetencji społecznych i emocjonalnych obserwowany u pierwszoklasistów**. To zjawisko łączy się z pojawiającymi się problemami wychowawczymi.

Szukając sposobu na pracę wychowawczą z jednym z moich zespołów uczniowskich, wymyśliłam „**Ocean emocji**” oraz „**Ogród dobrych manier**”. Dzieci w klasie miały trudność z nazywaniem emocji i wyrażaniem ich w akceptowalny sposób. Chłopcy często sięgali po agresję – zarówno słowną, jak i fizyczną. Popychanie, szczypanie, kopanie, bicie, wyśmiewanie, wykluczanie z zabawy czy wyzywanie zdarzały się niemal codziennie. Rozmowy, prośby, a nawet wpisy do dziennika rzadko przynosiły trwałe efekty. Oczywiście skuteczność tych działań była większa, gdy rodzice współpracowali i nie akceptowali takiego zachowania swoich dzieci. Niestety, nie zawsze można na to liczyć. Bywa, że rodzic za wszelką cenę broni dziecka, podważając słowa nauczyciela, pedagoga, a nawet zapis z monitoringu.

Nie mam zgody na jakiegokolwiek przejawy agresji rówieśniczej. Zależy mi na dobrych relacjach w klasie, dlatego **pomyślałam o pracy nad umiejętnością rozpoznawania i komunikowania emocji**. To właśnie rozwój tych kompetencji, w moim przekonaniu, wspiera budowanie empatii wśród uczniów.

Zaczęłam szukać pomysłów, jak pomóc dzieciom w zdobywaniu tych umiejętności. Przeglądając materiały w sieci, natknęłam się na „termometry emocji” i „termometry uczuć”. Od razu poczułam, że to dobry kierunek, uznając, że dzieci są często zalewane emocjami i czasem po prostu w nich toną. Tak zrodziła się idea „Oceanu emocji”.

Na korkowej tablicy stworzyłam przestrzeń przypominającą ocean – własnoręcznie przygotowałam elementy: wodorosty, piasek, kamienie, muszle, skały, rozgwiazdy. Przygotowałam też konturowe rysunki rybek w różnych kształtach, które dzieci ozdabiały według własnych pomysłów pastelami olejnymi. Każda rybka była przypisana do konkretnego ucznia – podpisałam je imionami od spodu, by żadna się nie pomyliła.

Każdego ranka dzieci przypinały swoje rybki w wybranym miejscu „oceanicznej toni”. Ustaliliśmy, że miejsce rybki będzie odzwierciedleniem samopoczucia dziecka – im niżej znajdowała się rybka, tym gorszy był nastrój. Rybka przypięta na piasku oznaczała pilną potrzebę rozmowy.

Z czasem dzieci coraz lepiej potrafiły określić swoje emocje i uczyły się radzić sobie z trudnymi sytuacjami. Tłumaczyłam im, że każdą trudność da się jakoś rozwiązać. Prosiłam, by zawsze próbowały znaleźć tyle możliwych rozwiązań, ile mają palców u ręki. Umiejętność dostrzegania różnych dróg wyjścia to przecież solidna podstawa dbania o własny dobrostan psychiczny.

Motywacja dzieci w klasach 1–3 jest kluczowa dla ich rozwoju edukacyjnego i emocjonalnego. W tym wieku uczniowie są bardzo chłonni wiedzy, ale jednocześnie potrzebują wsparcia i zachęty, by utrzymać ciekawość i zaangażowanie. Dlatego nauczyciel nieustannie szuka nowych pomysłów – również po to, by samemu nie stracić zapału. Wiadomo przecież, że nie ma złotych metod, a nawet najbardziej atrakcyjne formy po czasie powszednieją i nudzą się dzieciom.

Tak było i z moim „Oceanem emocji”. Część uczniów, szczególnie tych najbardziej wymagających, przestała reagować na dotychczasowe rozwiązania. **Potrzebowałam czegoś nowego**, co pomoże im pracować nad zachowaniem – tak powstał pomysł na „Ogród dobrych manier”.

Na korkowej tablicy stworzyłam kwietną łąkę z obłokami na niebie – trawa i kwiaty powstały z bibuły i kolorowych wycinanek. Wykorzystałam też żółto-czarną falowaną fakturę, z której zrobiłam korpusy pszczół. Dziecięce twarze ze zdjęć klasowych wkleiłam jako główki, a skrzydełka wycięłam z błękitnego papieru – tak powstały nasze dzieci-pszczółki.

Zaczeliliśmy od rozmowy o tym, co pomaga, a co przeszkadza w nauce i podczas przerw. Wspólnie stworzyliśmy klasowy kodeks zachowania. W parach dzieci ilustrowały zasady, a z prac powstała książka – segregator koszulkami, dostępny dla każdego. W trudnych momentach sięgaliśmy po nią, by razem przypomnieć sobie, co jest ważne. Zasady szybko się utrwaliły, dzieci same mówiły np. „Proszę pani, on złamał zasadę numer 4”.

Zależało mi, by koncentrować się na pozytywnych zachowaniach. Codziennie starałam się dostrzegać i chwalić to, co dobre: prawidłową postawę, schludność, cierpliwe czekanie, dzielenie się, troskę o kolegów. Zamiast poprawiać literki, zaczęłam stawiać korony nad tymi napisanymi prawidłowo. Pochwały działały, ale dzieci potrzebowały też nagrody.

Natknęłam się wtedy na cytat: „Najcenniejsze, co możesz dać drugiemu człowiekowi, to twój czas.” To był mój przełom. **Postanowiłam nagradzać uczniów czasem spędzonym razem** po lekcjach w piątki. Nagrody – zapisane na obłokach – to wspólne aktywności: gra w bierki, czytanie, taniec, budowanie z klocków, oglądanie książek. Dla dzieci okazały się na tyle atrakcyjne, że z tygodnia na tydzień coraz więcej z nich chciało do nas dołączyć.

Najważniejsze jednak było to, że nawet „asy” z klasy wiedziały już, czego od nich oczekuję, i że potrafią się dobrze zachowywać. **A ja dbałam o to, by ich pozytywne zmiany były zauważane przez resztę klasy.**

A co z tymi pszczołkami? Pszczołki latały po łące, gdy siadały na liściach to był to symbol upomnienia, czy przypomnienia naruszonej zasady. Gdy zdarzały się duże przewinienia, np. agresja fizyczna, pszczołka siadała na trawie, a to oznaczało brak możliwości pozostania na piątkowej godzinie wspólnych zabaw. **Uczyłam też, że należy naprawiać swoje błędy.** Włączałam zespół klasowy do rozmów o postawie kolegi, pomagałam dostarczać jego pracę nad poprawą. Mówiłam, że **warto pokazać jak jest fajnie, gdy jesteśmy razem, że warto się starać.**

Wiem, że przytoczone autorskie programy nie są rozwiązaniami dla wszystkich, nie każdy musi mieć ochotę poświęcać prywatny czas dla klasy. Ale może warto potraktować to, jako inwestycję w komfort pracy swojej i uczniów. Wartością dodaną jest nasz wkład w rozwój kompetencji społeczno-emocjonalnych naszych uczniów.

Myśląc o wzbudzaniu motywacji dzieci w wieku wczesnoszkolnym każdy nauczyciel powinien pamiętać o kilku ważnych aspektach:

- **Atmosfera w klasie ma ogromne znaczenie.** Dzieci chętniej współpracują z nauczycielem, przy którym czują się dobrze, którego lubią. Stworzenie atmosfery bezpieczeństwa, wyrozumiałości i szacunku „aktywuje” Twoje supermocne.
- Uczniów klas młodszych charakteryzują **olbrzymia ciekawość poznawcza i potrzeba ruchu.** Wykorzystaj tę ciekawość, odwołując się do zabaw, obserwacji i doświadczeń. Zabawa, ruch, bezpośrednie doświadczenia szybciej zachęcą dzieci do działania, niż szkolna ławka i karty pracy.
- Nie żałuj pochwał – uczniowie klas młodszych mają **wielką potrzebę uznania.** Ich motywacja wzrasta, gdy czują się docenione. Zauważenie nawet najmniejszych sukcesów i ich nagrodzenie, buduje poczucie własnej wartości uczniów i chęć współpracy, z tym kto ich docenia.
- Zauważ indywidualność – zespół klasowy tworzą indywidualności. **Każde z dzieci jest inne, ale razem tworzą coś wyjątkowego.** Warto szukać metod i tematów, które będą odpowiadały indywidualnym stylom uczenia się i zainteresowaniom uczniów.
- Uświadamiaj dzieciom cele i stopniuj trudność zadań. Chętniej uczymy się, gdy wiemy czemu to służy, gdy wiemy po co to robimy. **Sukces zachęca do dalszych wysiłków.** Warto pokazywać też, jak zdobyte umiejętności mogą przydać się dzieciom w konkretnym działaniu.
- Jeśli myślisz o zmianach i innowacjach, znajdź w gronie nauczycieli kogoś, kto myśli podobnie. Co dwie głowy, to nie jedna! **Kreatywność rozkwita w pracy zespołowej.**
- Nie poddawaj się! Pamiętaj, że nie ma złotych środków, a **błędy i niepowodzenia są tylko etapem naszego pedagogicznego rozwoju.**

Justyna Jakubczyk - nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej w SP 3 w Koszalinie, doradczyni metodyczna edukacji wczesnoszkolnej CEN Koszalin
justynajakubczyk@cen.edu.pl

Katarzyna Fiebiger

**Znajdź
swoje
niebieskie
piórko**

W świecie pełnym wyzwań, zwątpienia i niepewności, warto znaleźć swój osobisty symbol nadziei – ten, który wskaże kierunek, gdy wszystko inne zawiedzie.

Jako nauczycielka z około 8–9-letnim stażem pracy, przypadkowo uczestniczyłam w szkoleniu dotyczącym wypalenia zawodowego. Warsztaty prowadziła renomowana psycholożka ze Słupska, która szczegółowo omawiała symptomy tego zjawiska, oraz strategie radzenia sobie z jego skutkami. Ku mojemu zaskoczeniu, już wówczas dostrzegłam u siebie pewne objawy, mimo że wybór mojej ścieżki zawodowej był w pełni świadomy. Już jako dziecko, mając tablicę kredową, organizowałam prowizoryczne lekcje, podczas których moje lalki i pluszowe misie pełniły rolę uczniów w mojej „klasie”.

Mniej więcej w połowie mojego nauczycielskiego stażu, zmieniłam męża i za nowym partnerem, zmieniłam miejsce zamieszkania. W tamtym czasie, wakaty w szkołach były jak na lekarstwo. Składając dokumenty w szkolnych sekretariatach, miałam jedynie namiastkę nadziei na otrzymanie pracy, która kochałam i która dawała mi satysfakcję. Ale wówczas, zakiełkowała we mnie myśl, że może to dobry moment, aby zmienić profesję i spróbować przestać być belfrem. Może nadszedł czas, aby sprawdzić swoje możliwości i przekonać się, czy potrafię, oraz czy chcę zarabiać na życie w zupełnie innych okolicznościach niż dotychczas, czyli poza oświatą.

Z pełnym zaangażowaniem przystąpiłam do poszukiwań: przeglądałam portale ogłoszeniowe, wertowałam gazety, analizowałam oferty pracy wszędzie, gdzie tylko było to możliwe – na tablicach ogłoszeniowych, w sklepach, restauracjach, a nawet na płotach. Odbyłam kilka rozmów kwalifikacyjnych, w tym także w banku. W końcu, po jednej z nich, kiedy usłyszałam, że mogę rozpocząć pracę już w przyszłym miesiącu, doznałam olśnienia – to nie było moje miejsce. Nie potrafiłam wyobrazić sobie siebie w żadnej z nowych ról, ani w żadnym nowym środowisku. Zrozumiałam, że to nie jest kierunek, w którym chcę podążać. Był to czas, w którym potrzebowałam wytchnienia, refleksji i zadbania o swoje zdrowie. Nauczycielski urlop zdrowotny, okazał się idealnym momentem na tę przerwę. Zbliżając się do końca tego okresu, wiedziałam już na pewno, że nie chcę szukać innej drogi. Moją pasją i powołaniem było i jest nauczanie.

Z biegiem czasu pojawiła się możliwość poszerzenia mojej działalności nauczycielskiej i dalszego rozwoju osobistego. Ukończyłam kolejne fakultety, a praca na stanowisku doradcy metodycznego pozwoliła mi dzielić się wiedzą i doświadczeniem z innymi pedagogami. Wierzę, że siła umysłu, moc przyciągania i wyobraźni pozwala nam osiągać to, czego naprawdę pragniemy. Z uśmiechem przyznaję, że pomogło mi w tym moje symboliczne „niebieskie piórko”.

Pewnego dnia, będąc u mnie z wizytą, moja dorosła córka powiedziała, abym wyobraziła sobie piękne niebieskie piórko i zaczęła go poszukiwać w swoim otoczeniu. Może być rzeczywiste, namalowane, może być broszką, obrazem, jakiegokolwiek. Po prostu ma być niebieskie. Wydawało mi się to mało realne – przecież w naszym klimacie i w tej szarej rzeczywistości takie piórko raczej nie pojawia się na co dzień. Ale córka zapewniła mnie, że jeśli nie tylko będę go szukać wzrokiem, lecz także uruchomię moc swojej wyobraźni, bardzo szybko znajdzie się ono w zasięgu moich oczu.

W istocie chodziło o coś więcej – o siłę skupionej myśli i niezachwianą wiarę w osiągnięcie celu. Kiedy czegoś pragniemy i głęboko w to wierzymy, rzeczywistość zaczyna harmonizować z naszymi intencjami.

Początkowo podeszłam do tego z niedowierzaniem, ale dziś wiem, że to naprawdę działa. Niebieskie piórko znalazłam w ciągu doby, a późniejsze spotkania z nim jedynie utwierdzały mnie w przekonaniu, że te symboliczne „piórka” są wokół nas wszędzie. To my, poprzez nasze myśli, emocje i działania, programujemy własną przyszłość.

Często robimy to nieświadomie, przyciągając energię, na której koncentrujemy swoją uwagę. Możemy jednak – i powinniśmy – robić to w pełni świadomie, kierując się ku obfitości nadziei, determinacji, siły czy miłości.

Niebieskie piórko może być jedynie zbiegiem okoliczności, ale może też stać się symbolem czegoś znacznie głębszego – naszej zdolności do kształtowania rzeczywistości poprzez intencje, wiarę i uważność. To przypomnienie, że świat odpowiada na nasze myśli, a to, na czym koncentrujemy uwagę, ma moc materializowania się w naszym życiu.

Każdy z nas ma swoje „niebieskie piórko” – znak, który potwierdza, że jesteśmy w zgodzie ze sobą i otaczającą nas energią. Wystarczy otworzyć się na możliwość, że wszechświat współpracuje z nami, a nie przeciwko nam. Być może to właśnie uważność i świadome kreowanie własnej przyszłości stanowią klucz do dostrzegania tych małych cudów. Te cuda, które są wokół nas każdego dnia czekając, aż skierujemy na nie naszą uwagę i nadamy im znaczenie.

Nauczyciel brzmi dumnie, nauczyciel ma misję, nauczyciel zmienia świat. Takie i inne hasła towarzyszyły mi w czasie trwania mojej pracy zawodowej. Pod koniec mojej nauczycielskiej kariery, cieszę się, że byłam i jestem częścią wspólnoty ludzi, którzy kształtują umysły i serca przyszłych pokoleń. Widząc, jak moi uczniowie rozwijają się, spełniają marzenia i odkrywają swoją drogę, wiem, że nauczyciel to nie tylko zawód, ale powołanie, które zostawia ślad na zawsze. Bycie nauczycielem to nie tylko praca, ale także misja, która niesie ze sobą ogromną satysfakcję i poczucie sensu. To przywilej towarzyszenia młodym ludziom, ale i w moim przypadku innym nauczycielom w ich drodze do wiedzy, inspirowania ich do odkrywania własnych talentów i kształtowania przyszłości.

Choć praca ta bywa trudna, wymagająca i wyczerpująca psychicznie, to każdy uśmiech ucznia, jego edukacyjny postęp, podziękowanie nauczyciela po skończonym szkoleniu, każda chwila zrozumienia i każdy sukces, do którego się przyczyniamy, przypomina mi, że było warto. Każdemu życzę, aby odnalazł swoje symboliczne niebieskie piórko – znak, który przypomni, że marzenia mają moc, a rzeczywistość układa się zgodnie z naszymi intencjami. Każdy powinien otworzyć się na możliwości, ufać swojej intuicji i pamiętać, że to my sami tworzymy swoją przyszłość. Niech każde napotkane „piórko” będzie symbolem nadziei i jego siły spełnienia.

Katarzyna Fiebiger - nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej i języka angielskiego w SP 4 w Koszalinie, doradczynie metodyczna edukacji wczesnoszkolnej CEN Koszalin katarzynafiebiger@cen.edu.pl

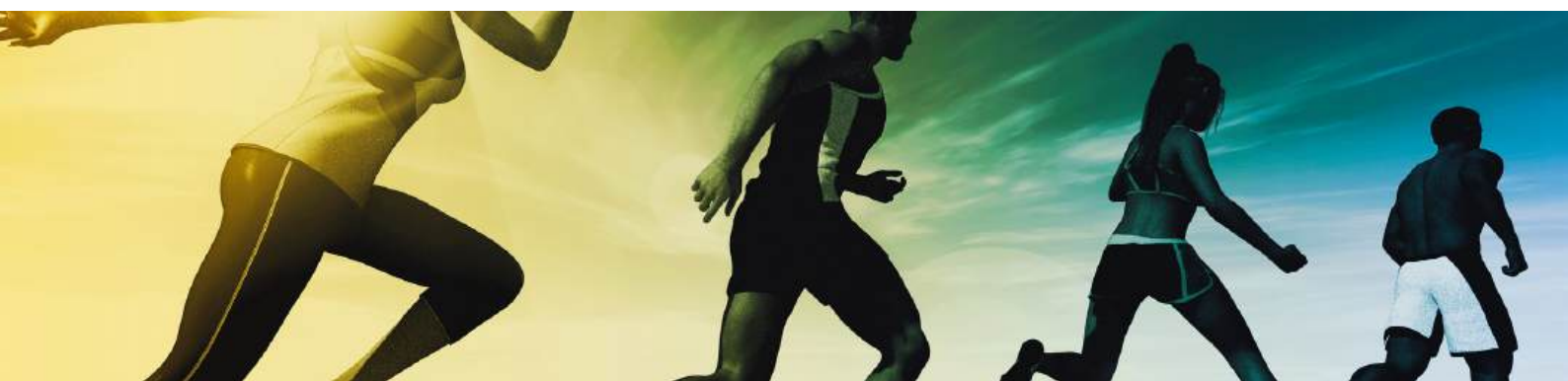
WYCHOWANIE FIZYCZNE

***motywować,
angażować,
diagnozować***

Wychowanie fizyczne to coś więcej niż tylko lekcja w szkolnym planie zajęć – to fundament zdrowego stylu życia, który może kształtować nawyki na całe życie. Niestety, coraz częściej nauczyciele obserwują spadek motywacji uczniów do aktywności fizycznej, a unikanie zajęć staje się powszechnym problemem. Jak zatem sprawić, by lekcje WF-u stały się inspirujące, angażujące i dostosowane do indywidualnych potrzeb młodych ludzi?

Klucz leży w motywowaniu, urozmaicaniu zajęć i odpowiednim diagnozowaniu poziomu sprawności fizycznej uczniów. W tym artykule przyjrzymy się sprawdzonym metodom na ożywienie lekcji WF-u, które mogą przyczynić się do zmiany postrzegania aktywności fizycznej przez uczniów – z obowiązku w prawdziwą przyjemność.

Małgorzata Kulik

Wychowanie fizyczne, zgodnie z definicją H. Grabowskiego (1999), to ujęta w system pedagogiczny forma uczestnictwa w kulturze fizycznej młodego pokolenia. Jego celem jest wspieranie rozwoju fizycznego, motorycznego oraz zdrowia, a także przygotowanie do zachowania i rozwijania tych cech w późniejszym życiu. **Najważniejszym zadaniem wychowania fizycznego jest przygotowanie młodych ludzi do życia, przez co kładzie się nacisk na całościową aktywność i troskę o zdrowie.**

Współczesne wyzwania

Dzisiejsze podejście do wychowania fizycznego wymaga przygotowania uczniów do całościowej aktywności fizycznej oraz troski o zdrowie. Polega ono również na kształtowaniu umiejętności dokonywania świadomych wyborów, dostosowanych do indywidualnych możliwości i potrzeb, które będą wspierać ich w pełnieniu przyszłych ról życiowych i zawodowych.

Podstawowym czynnikiem stymulującym te aspekty jest aktywność fizyczna, której zdrowotno-profilaktyczne walory mają znaczący wpływ na kondycję młodego pokolenia. Nauczyciele wychowania fizycznego, analizując i porównując wyniki prób sprawnościowych oraz poziom zdolności motorycznych, zauważają i sygnalizują ich znaczące pogorszenie. Już na etapie szkoły podstawowej obserwujemy bierną postawę uczniów wobec lekcji wychowania fizycznego, często aprobowaną przez rodziców. W szkołach ponadpodstawowych natomiast dostrzega się tendencję unikania zajęć, często usprawiedliwianą przez rodziców lub potwierdzoną zwolnieniami lekarskimi.

Decydującą rolę pełni nauczyciel wychowania fizycznego, który rozbudza zainteresowanie kulturą fizyczną i zachęca do aktywnego uczestnictwa. Kluczowe pytanie brzmi: jak pobudzić w uczniach zaangażowanie w aktywność fizyczną, rozwijać pasję do sportu, a w szczególności do tzw. sportów całego życia? Jak stymulować ich wewnętrzną motywację, aby świadomie uczestniczyli i budowali dla własnego zdrowia aktywność ruchową?

Cytując tu P. Płoskonka (doradca metodyczny PCE Brzesko) - kluczem do zaangażowania uczniów w czasie zajęć wychowania fizycznego są:

- stałe podnoszenie atrakcyjności zajęć wychowania fizycznego,
- układanie ćwiczeń z uwzględnieniem stopnia trudności, możliwości oraz zainteresowań uczniów,
- unikanie schematów,
- zróżnicowane formy i metody pracy,
- stosowanie różnorodnych przyrządów, przyborów sportowych i aplikacji sportowych,
- angażowanie uczniów w samodzielne przeprowadzanie przez nich fragmentów lekcji,
- motywowanie do różnorodnych form aktywności ruchowej poza lekcjami wychowania fizycznego,
- organizowanie wycieczek, wyjazdów na mecze zespołów drużynowych,
- organizowanie spotkań ze znanymi sportowcami i działaczami sportowymi,
- właściwa, etyczna postawa nauczyciela na lekcji.

Sportowy mix

Różnorodność zajęć jest niezwykle motywująca dla uczniów. Wychowanie fizyczne to nie tylko popularne gry zespołowe, tradycyjna lekkoatletyka czy gimnastyka, ale również inne aktywności, takie jak fitness, joga czy taniec. Warto rozbudzać ciekawość uczniów poprzez prezentację mniej popularnych dyscyplin sportowych, np. gry w badmintona, ringo, unihokeja, a także dyscyplin z innych rejonów świata, takich jak lacrosse, korfbal, ultimate frisbee czy odmiana gry Rugby – TAG.

Zajęcia organizujemy z wykorzystaniem różnych przestrzeni, takich jak hala sportowa, boisko szkolne czy tereny zielone – park, a nawet siłownia w plenerze. W ramach zajęć można również wkomponować gry i zabawy terenowe, np. podchody, marsz z kijami do nordic walking czy tradycyjne gry podwórkowe (I- [IV 2024 Zabawy i gry podwórkowe do wykorzystania w zajęciach terenowych](#) | CEN Koszalin).

Różnorodność zajęć można uzyskać także poprzez wykorzystanie niestandardowych przedmiotów, takich jak gazeta, plastikowa butelka, szarfa, guma do skakania, a nawet kreda.

Bądźmy również otwarci na pomysły samych uczniów. Często uprawiają oni różne dyscypliny, np. rugby czy sztuki walki, i mogą podzielić się swoimi umiejętnościami z klasą. W ten sposób uatrakcyjniamy zajęcia, pokazując również możliwości uczestnictwa w innych formach pozalekcyjnej aktywności, a także wpływają motywująco na zaangażowanie swoich rówieśników.

Planując i organizując lekcje wychowania fizycznego, powinniśmy brać pod uwagę indywidualizację jako czynnik podnoszący zaangażowanie. Dziewczęta często wyrażają niechęć do zajęć mieszanych z chłopcami, preferując ćwiczenia z użyciem nowoczesnych form ruchu oraz muzyki. Chętniej wybierają aktywności, w których mogą dzielić się własnymi pomysłami, improwizować i tworzyć mini układy taneczne lub gimnastyczne. Wiele z nich stroni od rywalizacji, sportów siłowych czy gier wymagających bezpośredniego kontaktu z przeciwnikiem.

Tworząc zadania oparte na indywidualnej sprawności i umiejętnościach, powinniśmy dostosować ich poziom do możliwości każdego ucznia, uwzględniając postępy, predyspozycje oraz budowę ciała. Przykładem może być bieg długi – dla jednego ucznia możliwe jest wykonanie sześciu okrążeń, a dla innego, otyłego, czterech w wyznaczonym czasie. Dzięki temu unikamy standaryzacji i oceniania według umiejętności lub osiągnięć innych uczniów w klasie.

Co z ocenami?

Ocena jest czynnikiem, który silnie oddziałuje na uczniów – może zarówno mobilizować, jak i demotywować. Kluczowe jest, aby w procesie oceniania uwzględniać przede wszystkim włożony wysiłek, zaangażowanie oraz osiągnięte postępy. Rozporządzenie MEN dotyczące oceniania w wychowaniu fizycznym podkreśla, że ocena powinna odzwierciedlać:

- wysiłek włożony przez ucznia w realizację obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć,
- systematyczność uczestnictwa w lekcjach,
- aktywność w działaniach podejmowanych przez szkołę na rzecz kultury fizycznej.

Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- reprezentowanie szkoły w zawodach sportowych,
- aktywny i systematyczny udział w zajęciach pozalekcyjnych (np. SKS, UKS),
- uczestnictwo w nieobowiązkowych imprezach sportowych, rekreacyjnych, turystycznych czy tanecznych organizowanych przez zewnętrzne instytucje,
- udział w treningach oraz zajęciach w ramach klubów, sekcji i stowarzyszeń o charakterze sportowym, tanecznym lub turystycznym,
- pomoc w organizacji życia sportowego szkoły, w tym organizowanie rozgrywek, imprez i spotkań ze sportowcami,
- wysiłek włożony w prace na rzecz wychowania fizycznego, np. prowadzenie gazetki sportowej, strony internetowej czy organizację konkursów.

Wymienione działania często stanowią dodatkową aktywność, niezwiązaną bezpośrednio z wysokim poziomem sprawności fizycznej ucznia, lecz opartą na jego zainteresowaniach i predyspozycjach, takich jak sztuka prezentacji, umiejętności graficzne czy zdolności pisarskie. Dzięki temu uczniowie mają możliwość realizowania się na rzecz kultury fizycznej.

Diagnozowanie sprawności fizycznej i motorycznej jest istotnym elementem programu nauczania wychowania fizycznego. Podstawa programowa w obszarze Rozwój fizyczny i sprawność fizyczna zawiera wytyczne dotyczące diagnozowania i interpretowania poziomu sprawności uczniów. Kluczowym celem diagnozy jest wskazanie mocnych i słabych stron kondycji fizycznej w kontekście zdrowia, a nie ocenianie postępów ucznia.

Według propozycji zmian programowych ([III 2023 WAŻNA WIADOMOŚĆ! TESTOWANIE SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ – propozycja zmian programowych | CEN Koszalin](#)), diagnoza może stać się dla ucznia motywatorem do podejmowania świadomej aktywności fizycznej i rozwijania własnej sprawności. Właściwe podejście do diagnozy może inspirować młodzież do dbania o swoje zdrowie i poprawy kondycji.

Sportowe inspiracje

Nauczyciele wychowania fizycznego mogą wzbogacić swoje lekcje, organizując spotkania z wybitnymi sportowcami, paraolimpijczykami czy działaczami sportowymi. Takie wydarzenia mogą obejmować zajęcia pokazowe, fragmenty lekcji prowadzone przez zawodników lub mini-turnieje. Kontakt z osobami, dla których sport jest pasją, może inspirować uczniów do większego zaangażowania w aktywność fizyczną i rozwijania swoich umiejętności w danej dyscyplinie.

Ciekawą inicjatywą są również wyjazdy na mecze czy turnieje sportowe w roli kibiców. Uczniowie mogą w ten sposób nie tylko przeżywać sportowe emocje, ale także poznać lokalne kluby i sekcje sportowe, co może zachęcić ich do uczestnictwa w regularnych zajęciach.

Z rodzicami

Innym sposobem na promowanie aktywności fizycznej jest Aktywna wywiadówka – propozycja skierowana do rodziców, którzy mogą obserwować i uczestniczyć w zajęciach wraz ze swoimi dziećmi. Może to być lekcja tematyczna, np. z elementami gimnastyki, gry zespołowej lub ćwiczeń korekcyjno-kompensacyjnych.

W młodszych klasach zajęcia mogą skupiać się na poprawie postawy i koordynacji, natomiast w starszych na doskonaleniu techniki danej dyscypliny sportowej. Tego rodzaju inicjatywa nie tylko aktywizuje uczniów, ale także angażuje rodziców, budując pozytywne nawyki ruchowe w rodzinie i wzmacniając więzi poprzez wspólną aktywność.

Aktywność i wsparcie

Znaczącym elementem zwiększającym aktywność uczniów na zajęciach jest jasne określenie celu lekcji oraz odpowiedni dobór ćwiczeń. Doskonałym sposobem na zaktywizowanie młodzieży jest uwzględnienie ich propozycji ćwiczeń oraz pomysłów na realizację zadań. Świadomy udział ucznia w zajęciach i jego realny wpływ na ich przebieg działają niezwykle motywująco. Szczególnie istotne jest stwarzanie sytuacji, w których uczeń może wykonywać zadania samodzielnie, co sprzyja rozwijaniu samokontroli i umiejętności samooceny.

Nie każdy uczeń jest urodzonym sportowcem. Niektórzy z łatwością opanowują nowe umiejętności, które wykorzystują w grach zespołowych czy gimnastyce, inni natomiast mają trudności nawet z podstawowymi ćwiczeniami. Ich zaangażowanie w zajęcia, chęć doskonalenia techniki i rozwijania sprawności w dużej mierze zależy od wsparcia zarówno nauczyciela, jak i rówieśników.

Rozmowa, pozytywne wzmacnianie podejmowanych prób oraz poszukiwanie form aktywności dostosowanych do indywidualnych możliwości ucznia mogą sprawić, że odnajdzie on swoją motywację do ruchu. Gdy aktywność fizyczna staje się dla ucznia przyjemnością, przekłada się to na jego pozytywne nastawienie do lekcji wychowania fizycznego i chęć dalszego rozwijania swoich umiejętności.

W procesie nauczania niezwykle ważne jest poczucie bezpieczeństwa, zapewnienie asekuracji oraz możliwość wykonania ćwiczenia przy wsparciu nauczyciela lub kolegów. Przykładem mogą być ćwiczenia gimnastyczne, takie jak przewroty w przód, skoki przez kozła czy skrzynię. Dla jednego ucznia sukcesem będzie wskok kuczny na cztery elementy skrzyni, dla innego – przeskok kuczny przez pięć elementów.

Aby zwiększyć motywację uczniów, warto stosować dodatkowe bodźce, takie jak pochwały, docenianie wysiłku i zaangażowania, dodatkowe wyjaśnienia czy precyzyjne instrukcje. Zachęta do pokonywania trudności i mierzenia się z własnymi słabościami jest niezwykle pomocna, zwłaszcza w sytuacjach, gdy uczeń nie czuje się pewnie w danej aktywności lub odczuwa lęk przed jej wykonaniem.

W pracy nauczyciela wychowania fizycznego kluczową rolę odgrywa dialog z uczniami – warto zachęcać ich do wyrażania swoich opinii, oczekiwań oraz ewentualnych obaw. Tworzenie atmosfery otwartości i wsparcia sprzyja nie tylko rozwijaniu umiejętności fizycznych, ale także budowaniu pewności siebie i pozytywnego nastawienia do aktywności ruchowej.

Poniżej, przedstawiam przykłady, które z pewnością będą motywować ucznia, a zarazem uatrakcyjnić zajęcia.

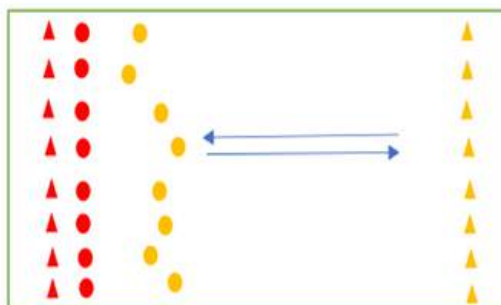
Miesiące wiosenne i letnie sprzyjają organizacji zajęć z wychowania fizycznego w terenie. Wiele walorów zdrowotnych niesie ze sobą ruch na świeżym powietrzu. Uczniowie poruszając się w różnorodnym terenie np. park, polana, boisko, ścieżki leśne kształtują zwinność, szybkość, wytrzymałość, koordynację oraz orientację w przestrzeni. Proponuje Państwu wykorzystanie dwu zabaw pt. „motywator” oraz „szalone cyfry”. Jest to przykład zabaw, które wykorzystamy w zajęciach na sali gimnastycznej oraz w lekcji na świeżym powietrzu. Modyfikacja ćwiczeń, odległości zależy od możliwości organizacyjnych, etapu edukacyjnego oraz planowanych treści przez nauczyciela. To sam nauczyciel określa do wykonania zadania, ale i również może uwzględnić propozycje uczniów. Pamiętajmy, aby każda zajęcia rozpocząć od rozgrzewki, a zakończyć ćwiczeniami rozciągającymi, wyciszającymi po wysiłku.

MOTYWATOR

Grupa podzielona na dwa zespoły - czerwony i żółty ustawia się w dwuszeręgu. Osoby z pierwszego szeregu (żółte) wykonują 2 x bieg do pachołka oddalonego o 20m. W tym czasie druga osoba z pary (czerwona) wykonuje pajacyki. Ćwiczy tak długo, dopóki partner nie ukończy biegu. Wtedy następuje zmiana.

Następnie wykonują kolejne ćwiczenia:

- 1 osoba pompki - 2 osoba bieg tyłem do pachołka 2 x 20m
- 1 osoba squad - 2 osoba bieg do pachołka 2 x 20m
- 1 osoba plank - 2 osoba bieg tyłem do pachołka 2 x 20m
- 1 osoba skip A - 2 osoba bieg przodem 2 x 20m
- 1 osoba skip C - 2 osoba bieg przodem 2 x 20m

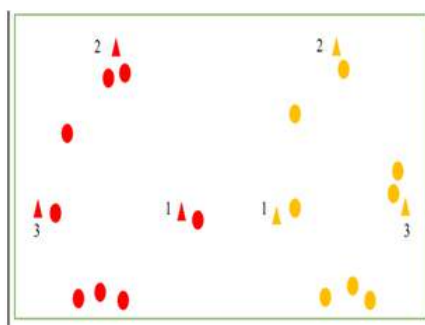
Tab. 1 Schemat ustawienia i poruszania w zabawie pt. „Motywator”

Na boisku rozstawione są 2 trójkąty o boku 15 - 20m, których wierzchołki oznaczone są pachołkami ponumerowanymi od 1 do 3. (patrz schemat). Każdy pachołek ma przyporządkowane ćwiczenie: 1 – krążenia RR 2 - przysiady 3 - pajacyki Każde ćwiczenie należy wykonać 3 razy. Każdy ćwiczący kolejno zakreśla jedno pole w tabeli i zapamiętuje kombinację trzech cyfr.

Kombinacja ta określa jakie zadania ma do wykonania ćwiczący.

Np., ten, kto wylosował kombinację 132, musi pobiec najpierw do pachołka nr 1 - tam wykonać 3 krążenia RR, potem pobiec do pachołka nr 3 - tam zrobić 3 pajacyki i na koniec przemieścić się do pachołka nr 2 gdzie ma wykonać 3 przysiady.

Po zakończeniu wraca do tabeli i wykreśla kolejną kombinację. Zadaniem zespołów jest jak najszybsze zakreślenie wszystkich pól w przygotowanej tabeli. Możliwa jest też modyfikacja. Podział na mniejsze zespoły np. 3 osobowe, które w całym składzie wykonują określone zadania.

Tab. 2 Schemat ustawienia i poruszania w zabawie pt. „Szalone cyfry”

123	231	321	111	112	113	121
132	321	131	222	221	223	232
212	211	233	221	333	321	323
313	322	311	333	321	323	123
231	321	111	112	113	121	132
321	131	222	221	223	232	212
211	233	221	323	313	322	311
231	321	111	112	322	123	231
321	111	112	113	121	132	321

Tab. 3 Schemat tabelaryczny kombinacji cyfr określający zadania ma do wykonania dla ćwiczących w zabawie "Szalone cyfry"

Bibliografia:

- „AKTYWNY POWRÓT DO SZKOŁY” Projekt ME i N, materiały poszkoleniowe WF z AWF; Gdańsk 2019 r.
- Grabowski H.: Teoria edukacji fizycznej. WSiP, Warszawa 1999.
- Płoskonka P.: Jak nauczyciel może zwiększyć zainteresowanie uczniów zajęciami wychowania fizycznego? – Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Brzesku
- IV 2024 Zabawy i gry podwórkowe do wykorzystania w zajęciach terenowych | CEN Koszalin.
- III 2023 WAŻNA WIADOMOŚĆ! TESTOWANIE SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ – propozycja zmian programowych | CEN Koszalin.

Małgorzata Kulik -
nauczycielka wychowania
fizycznego i edukacji dla
bezpieczeństwa W II LO w
Koszalinie, doradczynie
metodyczna CEN Koszalin
malgorzata.kulik@cen.edu.pl

Sabina Małek - Galicka

Od marzeń do działania – skuteczne motywowanie w zróżnicowanej klasie

Każdy nauczyciel, który z pasją podchodzi do swojego zawodu, nosi w sercu jedno wielkie marzenie – by uczniowie nie tylko zdobywali wiedzę, ale robili to z autentyczną radością i ciekawością. Motywowanie dzieci do nauki to nie lada wyzwanie, zwłaszcza w czasach, gdy konkurencją dla szkoły stają się media społecznościowe, gry komputerowe i natychmiastowa gratyfikacja. A jednak, w tym wszystkim, nauczyciel nadal marzy – o lekcjach, które zapalają iskrę, o dzieciach, które chcą się uczyć, bo widzą w tym sens.

Marzenie pierwsze: szkoła pełna pasji

Nauczyciel śni o lekcjach, które nie są rutyną, lecz fascynującą podróżą. Pragnie mieć czas i przestrzeń, by realizować kreatywne pomysły, prowadzić eksperymenty, zabierać dzieci w teren, zapraszać ciekawych gości. W idealnym świecie każdy temat da się przedstawić tak, by rozbudzić wyobraźnię uczniów – od nauk ścisłych po humanistykę. Nauczyciel nie chce być tylko przekaznikiem wiedzy, ale inspiratorem, przewodnikiem, mentorem.

Marzenie drugie: indywidualne podejście

Każde dziecko jest inne – ma inny styl uczenia się, inne zainteresowania, inny rytm pracy. Nauczyciel marzy o tym, by móc dostrzec i odpowiedzieć na te różnice. Chciałby mieć narzędzia i warunki, które pozwolą mu zindywidualizować nauczanie. Marzy o klasie, w której dziecko nie boi się popełniać błędów, gdzie czuje się bezpieczne i ważne – niezależnie od ocen.

Marzenie trzecie: autentyczna motywacja zamiast presji

W marzeniach nauczyciela dzieci uczą się nie dlatego, że muszą, lecz dlatego, że chcą. Zamiast lęku przed klasówką czy stresem związanym z ocenami, kieruje nimi ciekawość świata. Nauczyciel pragnie tworzyć atmosferę, w której sukces nie oznacza „piątki”, lecz zrozumienie i rozwój. Marzy o tym, by dzieci same potrafiły stawiać sobie cele i czuły dumę z własnych postępów.

Marzenie czwarte: współpraca zamiast rywalizacji

Efektywne motywowanie nie opiera się na porównywaniu, lecz na budowaniu wspólnoty. Nauczyciel wyobraża sobie klasę jako zespół, w którym każdy uczeń może być wsparciem dla drugiego. Gdzie uczy się nie tylko z podręczników, ale też od siebie nawzajem. Gdzie wspólne projekty, praca w grupach i dzielenie się wiedzą są codziennością.

Marzenie piąte: szkoła wspierająca nauczyciela

Na końcu tych marzeń jest pragnienie bycia nauczycielem, który nie musi walczyć z systemem, biurokracją i brakiem zasobów. Który ma dostęp do nowoczesnych narzędzi, szkoleń, wsparcia psychologicznego i społecznego. Bo tylko zmotywowany nauczyciel może skutecznie motywować dzieci.

Marzenia nauczyciela o efektywnym motywowaniu dzieci do nauki nie są utopią. Są kierunkiem, do którego warto zmierzać – każdego dnia, w każdej klasie. Nawet najmniejszy krok w stronę tych ideałów może przynieść wielką zmianę. Bo w sercu edukacji zawsze są ludzie – ci, którzy uczą, i ci, którzy uczą się z nami.

Realistyczny świat pozytywnego motywowania kontra dzieci ze SPE i zachęcanie ich do nauki i wykonania zadań:

Współczesna szkoła to miejsce pełne **różnorodności** – intelektualnej, emocjonalnej i społecznej. W każdej klasie znajdziemy dzieci z trudnościami w koncentracji, z deficytem uwagi (np. ADHD), zaburzeniami rozwojowymi czy emocjonalnymi. Dla nauczyciela to **nie tylko wyzwanie, ale i codzienność**. W tym realistycznym świecie, pozytywne motywowanie staje się nie tyle wyborem, co koniecznością – kluczem do skutecznego nauczania.

Zrozumienie – pierwszy krok do motywowania

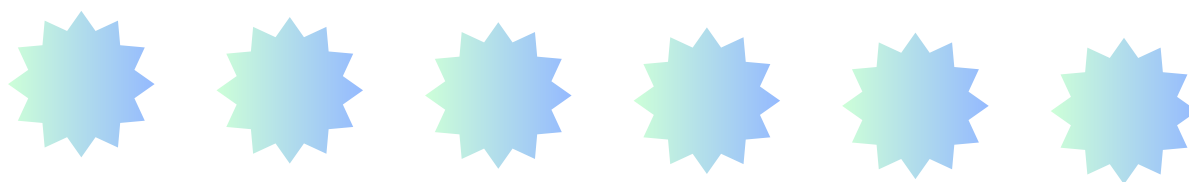
Pozytywna motywacja zaczyna się od **zrozumienia**. Dzieci z deficytami nie są „leniwe” czy „niegrzeczne” – one po prostu działają inaczej, potrzebują **więcej wsparcia, innego podejścia, cierpliwości**. Realistyczne podejście nauczyciela polega na zaakceptowaniu tych różnic i dostosowaniu wymagań w sposób, który nie obniża poziomu nauczania, ale umożliwia uczniowi osiągnięcie sukcesu na jego własnych warunkach.

Małe cele, wielkie efekty

W świecie dziecka z trudnościami koncentracji lub przetwarzania informacji, duże zadania mogą wydawać się przytłaczające. Dlatego tak ważne jest dzielenie ich na **mniejsze, łatwiejsze do wykonania kroki**. Każdy zakończony etap to okazja do wzmocnienia pozytywnego – pochwały, uśmiechu, drobnej nagrody. Realistyczna motywacja nie opiera się na wysokich wymaganiach, ale na codziennym **budowaniu wiary dziecka w swoje możliwości**.

Relacja i bezpieczeństwo jako fundament

Dziecko z deficytem najczęściej czuje, że jest inne. Dlatego kluczowe staje się **poczucie bezpieczeństwa i akceptacji**. Nauczyciel, który rozmawia z uczniem, pyta o jego potrzeby, zauważa jego wysiłek – buduje **most zaufania**. Tylko w relacji możliwe jest skuteczne zachęcanie do pracy – nie poprzez karanie czy nacisk, ale poprzez pokazanie sensu i celu nauki.

Dostosowanie, nie pobbężanie

W realistycznym podejściu do pozytywnego motywowania ważna jest **równowaga między wyrozumiałością a konsekwencją**. Dziecko z deficytem nie potrzebuje pobbężliwości – potrzebuje struktury, jasnych zasad, wsparcia i sukcesu na miarę swoich możliwości. Nauczyciel może wprowadzić wizualne przypomnienia, czasomierze, przerwy ruchowe, a także pozwolić na różne formy wyrażania wiedzy – rysunek, wypowiedź ustna, pracę w grupie.

Wzmacnianie mocnych stron

Każde dziecko – niezależnie od trudności – ma talenty, zainteresowania i obszary, w których może błyszczeć. Wzmacnianie tych mocnych stron to jedna z najbardziej pozytywnych form motywowania. Uczeń, który usłyszy: „Jesteś świetny w opowiadaniu historii” czy „Masz fantastyczną pamięć do szczegółów”, zaczyna **wierzyć, że potrafi**. A to motywuje go do podejmowania wysiłku również w trudniejszych obszarach.

Pozytywne motywowanie dzieci z deficytem nie oznacza idealizowania rzeczywistości. To codzienna, świadoma praca oparta na **cierpliwości, konsekwencji i empatii**. W realistycznym świecie szkoły chodzi nie o to, by każde dziecko osiągało ten sam wynik, ale by każde mogło rozwijać się na miarę swoich możliwości i czuć, że jest ważne, zauważone i zdolne do sukcesu. Bo właśnie to – **poczucie sprawczości** – jest najtrwalszą formą motywacji.

Motywacja, która daje przestrzeń wyboru

Prawdopodobnie jedną z najskuteczniejszych odpowiedzi na opór wobec standardowych metod motywacyjnych jest **dawanie uczniom wyboru** – nie tylko co do treści, ale także formy wykonania zadania. Możliwość zdecydowania jak się czegoś nauczyć lub w jaki sposób pokazać, że się to rozumie, uruchamia wewnętrzną motywację. Zamiast zmuszać, warto zapraszać. Zamiast „musisz to zrobić”, lepiej zapytać: „jak chciałbyś to zrobić?”, „co by ci pomogło?”. Takie podejście zmienia relację nauczyciel-uczeń na bardziej partnerską i zwiększa poczucie odpowiedzialności ucznia za własną naukę.

Kiedy motywacja nie działa....

W sytuacjach, gdy różnorodne sposoby motywacji zawodzą, kluczowe staje się zadanie pytania: dlaczego uczeń nie chce wykonać zadania? Czy nie rozumie polecenia? Czy czuje się przytłoczony? Czy obawia się porażki? A może ma za sobą trudne doświadczenia związane ze szkołą?

Rozwiązaniem nie zawsze musi być nowe narzędzie, ale czasem po prostu rozmowa, cierpliwe wysłuchanie, indywidualne podejście. Uczeń, który czuje się zrozumiany i ma wpływ na proces nauki, częściej podejmuje wysiłek – nawet jeśli nie zostanie za to nagrodzony.

Niechęć ucznia do stosowanych sposobów motywacji nie jest porażką nauczyciela – jest sygnałem, że potrzeba innego podejścia, więcej dialogu, elastyczności i empatii. Dzieci – zarówno te z deficytami, jak i bez – potrzebują poczuć, że mają wpływ, że ich potrzeby są zauważane, a trudności rozumiane. Bo tylko wtedy rodzi się prawdziwa chęć do działania – nie z przymusu, lecz z przekonania, że warto.

Gdy rzeczywistość zmienia marzenia...

Wielu nauczycieli marzy o tym, by stosowana przez nich motywacja – pełna zaangażowania, kreatywności i pozytywnej energii – przekładała się na chęć działania i rozwój uczniów. Wkładają serce w metody aktywizujące, indywidualne podejście i budowanie relacji. Niestety, rzeczywistość często okazuje się inna – uczniowie pozostają obojętni, zniechęceni, bierni. Przyczyną może być brak poczucia sensu, zmęczenie systemem edukacyjnym, zainteresowanie światem wirtualnym, gry, media społecznościowe – efektem stają się niska samoocena lub czysto emocjonalne bariery. Zderzenie marzeń nauczyciela z rzeczywistością ucznia jest bolesne, ale też mobilizujące – by szukać dalej, być elastycznym i wierzyć, że nawet mała zmiana może przynieść duży efekt.

Bibliografia:

1.Kossakowska, A., & Józefowicz, M. (2018). Motywacja uczniów. Teoria i praktyka wspierania zaangażowania w naukę. Warszawa: Difin. (Polska publikacja skupiająca się na praktycznych aspektach motywowania uczniów)

2.Brzezińska, A. I. (2013). Psychologia rozwoju człowieka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.(O rozwoju dziecka i młodzieży w kontekście edukacyjnym, również z perspektywą deficytów rozwojowych)

3.Zimbardo, P., & Boyd, J. (2009). Paradoks czasu. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. (O tym, jak uczniowie postrzegają czas i przyszłość – wpływ na motywację)

Jurkowski, A. (2017). Motywowanie uczniów do nauki – teoria i praktyka. Kraków: Impuls. (Kompedium metod i podejść motywacyjnych dla nauczycieli)

Janowski, A. (2002). Dlaczego uczniowie nie uczą się w szkole? Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych. (Znakomita analiza przyczyn braku zaangażowania uczniów)

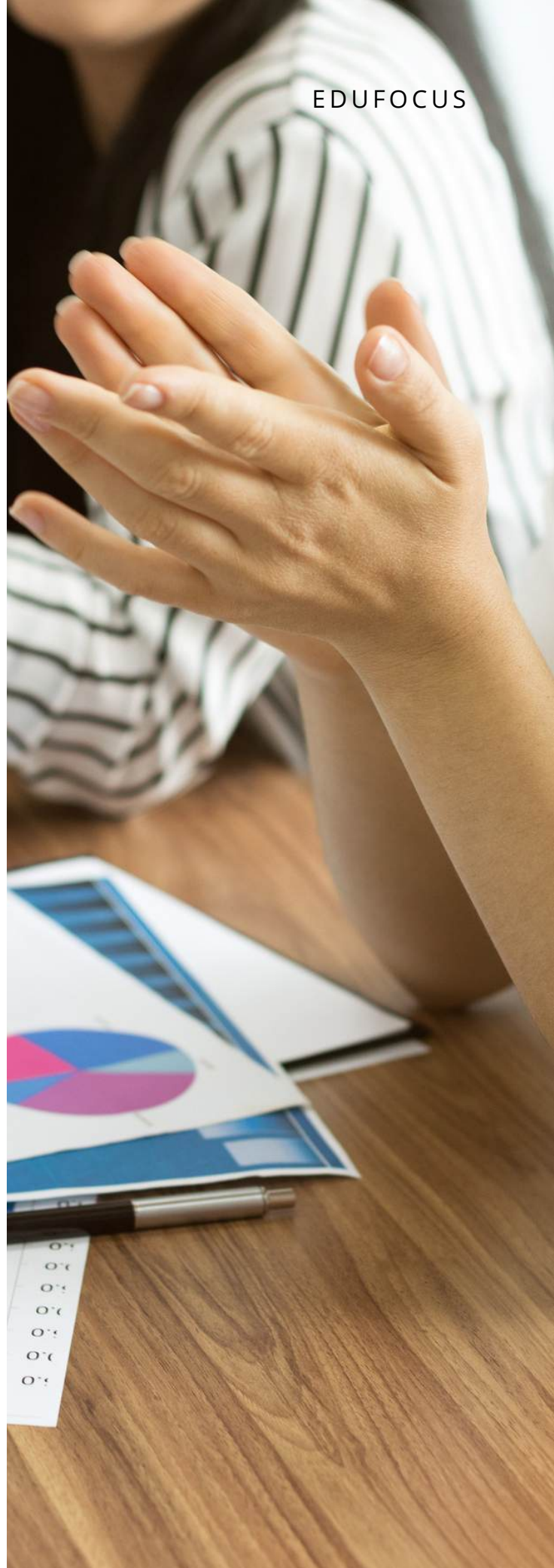
Wujec, M., & Wujec, T. (2021). Jak pracować z uczniem z deficytami – ADHD, spektrum autyzmu, dysleksja. Warszawa: Fraszka Edukacyjna. (Praktyczne wskazówki do pracy z uczniami z trudnościami)

Sabina Małek - Galicka -
doradca metodyczna kształcenia
specjalnego
sabinamalekgalicka@cen.edu.pl

Docenianie zamiast oceniania - klucz do motywacji uczniów w nauce języka angielskiego

Od presji do pasji -
jak buduję
motywację bez
stopni szkolnych

Dorota Wójcicka - Popowicz

W świecie edukacji zdominowanym przez testy, rankingi i oceny, jako doradczyni metodyczna języka angielskiego, od lat poszukuję efektywniejszych metod motywowania uczniów. Szczególnie w nauczaniu języków obcych, w których swoboda wypowiedzi i odwaga do popełniania błędów są fundamentem sukcesu, tradycyjny system oceniania często okazuje się barierą, a nie wsparciem. Jak trafnie zauważono: „Nie można nikogo niczego nauczyć, jeśli ten, kogo uczymy, nie chce się nauczyć” (Mytnik, 2025). To właśnie ta refleksja stała się dla mnie punktem zwrotnym i motywacją do tego, by zastanowić się, jak sprawić, by moim uczniom "chciało się chcieć".

Dlaczego odeszłam od tradycyjnego oceniania?

Z mojego doświadczenia wynika, że tradycyjny system oceniania w nauce języka angielskiego często generuje szereg niepożądanych efektów:

- Stres przed ocenami, lęk przed porażką i porównywanie się z innymi uczniami hamują spontaniczność komunikacji.
- Uczniowie koncentrują się na stopniu zamiast na procesie uczenia się.
- Dominuje zewnętrzna motywacja (stopień) zamiast wewnętrznej chęci rozwoju.
- Wytwarza się atmosfera rywalizacji zamiast współpracy i wzajemnego uczenia się.

Zgadzam się z prof. Joanną Mytnik, która w książce *Gamifikacja w edukacji* pisze: „Granie bez lęku przed porażką otwiera ucznia na doświadczenie, a nie na wynik” (Mytnik, 2025). Ta sama zasada doskonale sprawdza się na moich lekcjach angielskiego - kiedy uczniowie nie obawiają się negatywnej oceny, chętniej eksperymentują z językiem, zadają pytania i podejmują ryzyko komunikacyjne.

Jak praktykuję nauczanie bez stopni?

Zamiast stopni, moi uczniowie otrzymują informację zwrotną. Ocena w szkole istnieje, uczeń potrzebuje wiedzieć czy idzie w dobrym kierunku, ale nie musi być wyrażona cyfrą. **Każde zadanie, projekt czy aktywność lekcyjną oceniam opisowo: wskazuję, co zostało wykonane dobrze, co można poprawić i jak to zrobić. Kluczowym narzędziem są dla mnie ustalone kryteria sukcesu oraz samoocena i ocena koleżeńska.**

Moi uczniowie uczestniczą w procesie oceniania, np. poprzez ankiety Google, kolorowe skalowanie zaangażowania czy głosowanie na najlepsze rozwiązania grupowe. Dzięki temu czują sprawczość, a nie presję. Na początku roku przekazuję im wymagania edukacyjne, a co miesiąc analizujemy wspólnie, czego się nauczyliśmy, co udało się zrealizować i każdy uczeń sam ocenia, jak sobie z tym radzi i czy potrzebuje coś jeszcze powtórzyć.

Lekcje planuję wokół konkretnych celów i kryteriów. Proces nauczania odbywa się na lekcji, a nie w domu. Unikam tradycyjnych testów, stawiając na działanie, współpracę i rozwiązywanie problemów w grupach. Przykładowa struktura moich zajęć obejmuje: cel lekcji, podział zadań, zadanie, podsumowanie. Często to moi uczniowie są autorami zadań edukacyjnych do testu wiedzy - przygotowując zadanie, jednocześnie powtarzają materiał i uczą się od siebie.

Ewaluacja 3LO 2024/2025 PÓŁROCZE - Zapisano ▾

Szczegółowe informacje i akcje ▾

9. Co podoba Ci się najbardziej? Dzięki czemu najlepiej i najwięcej się uczysz?

[Więcej szczegółów](#)

Najnowsze odpowiedzi

15

Odpowiedzi

"Dzięki filmikom w języku angielskim, czasem wyłapię nowe wyrażenie z kont..."
"Sposób w jaki Pani Dorota prowadzi lekcje, ma indywidualne podejście do k..."
"Najbardziej podoba mi się praca w grupie i nasz speaking na koniec niektóry..."

...

Efekty mojej pracy bez stopni

Po kilku latach takiej pracy zauważam ogromną zmianę w podejściu uczniów do nauki języka angielskiego:

- Kiedyś przy wypowiedzi pisemnej, oddawali mi puste prace, teraz e-maile, wpisy na blogu są pisane przez wszystkich. Nikt nie oddaje pustych prac.
- Jest miejsce na popełnianie błędów, bo na błędach się uczymy. **Daję sobie również przyzwolenie na to, że nie wszystkie moje pomysły muszą się udać – mam prawo do popełniania błędów i do poszukiwania nowych rozwiązań. W końcu wciąż jestem w drodze.**
- Uczniowie przejmują odpowiedzialność za swoją naukę, wiedzą, że jestem tylko ich przewodnikiem.

Aspekty prawne mojego podejścia

Warto zaznaczyć, że ustawa o systemie oświaty nie zakazuje odejścia od ocen cyfrowych, o ile spełnione zostaną wymogi klasyfikacyjne. Art. 44b podkreśla, że ocenianie ma na celu m.in. motywowanie ucznia, udzielanie informacji o postępach oraz wskazówek do dalszego rozwoju. Rozporządzenie z 22 lutego 2019 r. pozwala na ocenianie opisowe do III klasy SP, a w klasach starszych wprowadzenie ocen opisowych jako element wewnętrzzkolnych zasad jest możliwe na poziomie statutu szkoły.

Budowanie motywacji przez relację i sprawczość

Budowanie motywacji wewnętrznej w mojej pracy opiera się na relacjach, wzajemnym szacunku i współodpowiedzialności. Zgadzam się z Anną Szulc, autorką książki *Nowa szkoła*, która pisze: „Uczniowie uczą się najlepiej, kiedy czują się bezpieczni i słuchani. Ocena nie jest potrzebna, by pokazać, że komuś zależy” (Szulc, 2019).

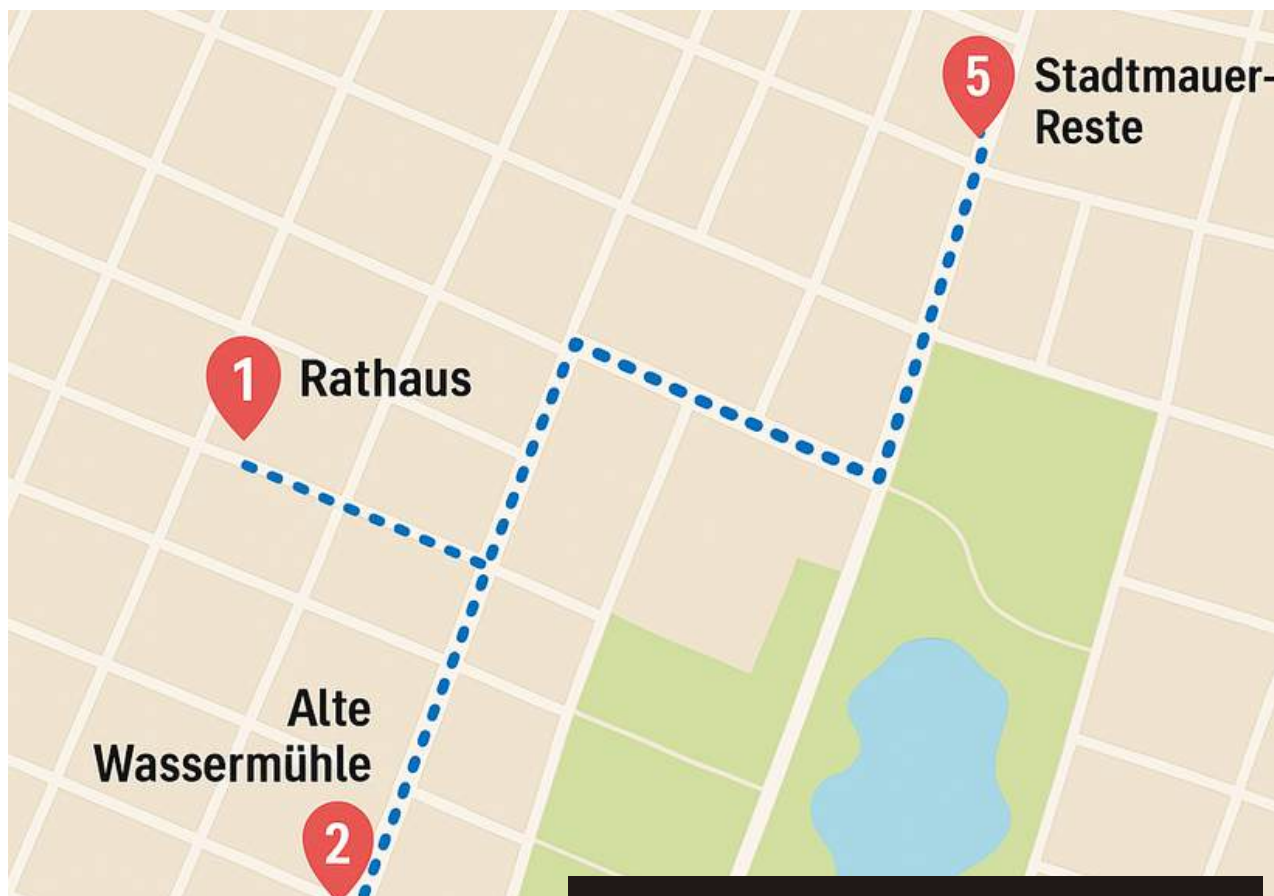
Rezygnacja ze stopni szkolnych nie oznacza dla mnie braku kontroli ani spadku jakości nauczania. Przeciwnie - daje przestrzeń na rozwijanie kompetencji kluczowych, wspiera samoświadomość i wzmacnia wewnętrzną motywację ucznia. Uczy odpowiedzialności za własny proces uczenia się. To przemawia do mnie najmocniej. Widzę jak moi uczniowie przejmują odpowiedzialność, wiedzą, że ja jestem tylko ich przewodnikiem w nauce, a odpowiedzialność za naukę leży po ich stronie.

Slajd 3 z rocznej ankiety ewaluacyjnej

12. Twoje uwagi, życzenia na kolejne półroczce (pomyśl co chciałabyś/ chciałbyś zmienić; może czegoś zabrakło na zajęciach; może chcesz więcej jakiś konkretnych zadań; jakie ustawienie ławek Ci pasuje; czy brak stopni szkolnych jest dla Ciebie ok)

15 Odpowiedzi

3	anonymous	Brak stopni szkolnych jest bardzo dla mnie ok
4	anonymous	Może być tak jak jest
5	anonymous	Chciałabym więcej zadań mówionych ,bo mam problemy z mówieniem zdań po angielsku ,wymawiania niektórych słówek ,zdań
6	anonymous	Brak stopni jest dla mnie ok, chciałabym abyśmy robili więcej zadań maturalnych lub rozwiązywali arkusze i zadania z matury ustanej oraz wprowadzenia więcej zadań rozszerzonych aby lepiej przygotować się do matury
7	anonymous	Kahoot 100%

Renata Lemańczyk

Z pasją do niemieckiego – jak inspirować uczniów do nauki drugiego języka obcego?

Motywowanie uczniów do nauki drugiego języka obcego, jakim jest język niemiecki, to wyzwanie dla wielu nauczycieli. Często spotykamy się z sytuacją, w której uczniowie traktują ten przedmiot jako mniej istotny, zwłaszcza jeśli nie planują go zdawać na egzaminie maturalnym.

Jak zatem sprawić, aby nauka języka niemieckiego była interesująca, inspirowająca i wartościowa dla młodych ludzi? W niniejszym artykule chciałabym podzielić się praktycznym pomysłem na zwiększenie zaangażowania uczniów do nauki drugiego języka obcego.

Wyzwania w nauce języka niemieckiego

Jednym z głównych wyzwań w nauce niemieckiego jako drugiego języka obcego jest jego późne wprowadzenie do programu – dopiero od 7 klasy szkoły podstawowej. Uczniowie, po kilku latach nauki angielskiego, mogą doświadczać interferencji językowej, co prowadzi do błędów i wydłużonego czasu przetwarzania informacji. Dodatkowo brak wyraźnego celu nauki oraz niewielka liczba godzin (1–2 tygodniowo) w szkołach ponadpodstawowych, szczególnie wśród uczniów, którzy nie planują zdawać niemieckiego na maturze, skutkują niskim poziomem zaangażowania.

Aby zwiększyć motywację uczniów, warto skupić się na trzech elementach: atrakcyjnych treściach, angażujących metodach oraz pozytywnej atmosferze na lekcjach. Pomocne mogą być autentyczne materiały, podejście CLIL (łącznie naukę języka z innymi przedmiotami), lekcje odwrócone, gry językowe, zajęcia związane z zainteresowaniami uczniów, wirtualne wycieczki po krajach niemieckojęzycznych czy wspólne projekty. Tego typu działania zwiększają autentyczność nauki i motywują do aktywnego używania języka.

Metodyczne propozycje rozwiązań

Moją propozycją jest lekcja przeprowadzona w formie gry, podczas której uczniowie muszą rozwiązać serię zadań językowych, aby „wygrać” lub „znaleźć drogę do...”. Zadania mogą być tematycznie związane z działem, zintegrowane z programem nauczania języka niemieckiego i mogą być w formie zagadek, szyfrów i łamigłówek. Moja propozycja lekcji dotycząca kontekstu lokalnego miasta Koszalina z elementami grywalizacji pozwoli zaangażować się uczniom, bo chcą „wygrać” lub „znaleźć drogę do...”. Można wykorzystać gotową mapę edukacyjną z zaznaczonymi atrakcjami turystycznymi w centrum Koszalina, która idealnie sprawdzi się w rywalizacji grup, czy w zadaniu typu: „Znajdź drogę do ...”. Mapa zawiera również inne punkty turystyczne, które można wykorzystać do tworzenia zadań związanych z liczeniem mijanych budynków (np. banków, sklepów, itp.).

Jak wykorzystać mapę na lekcji?

1. Uczniowie otrzymują plan miasta (gotowe mapy miasta Koszalina są dostępne na stronie Urzędu Miejskiego w Koszalinie, wystarczy wydrukować mapę dla każdego ucznia lub grupy).

2. Uczniowie otrzymują instrukcję w języku niemieckim, która prowadzi ich przez wybrane atrakcje turystyczne, np.:

Du bist am Bahnhof. Geh geradeaus bis zur ersten Ampel. Bieg nach rechts und gehe weiter bis zum Park. Im Park findest du Geh dann geradeaus bis zum Museum. Danach ...

3. Uczniowie otrzymują zadania (warto przygotować kartę pracy dla uczniów):

- Zaznaczenie trasy na mapie.
- Słowniczek tematyczny z wyrażeniami dotyczącymi kierunków i miejsc w mieście.
- Obliczenie liczby mijanych budynków (np. banków, sklepów).
- Odpowiedzi na pytania w języku niemieckim dotyczące trasy i mijanych miejsc.

4. Zagadki i łamigłówki dla uczniów.

Zagadka 1: Szyfr miejsc

Odszyfruj nazwę miejsca docelowego. Każda litera odpowiada pierwszej literze niemieckiej nazwy mijanego obiektu:

- Dworzec = B.....
- Katedra = K.....
- Park = P.....
- Muzeum = M.....

Zadanie: Ułóż litery w kolejności odwiedzanych miejsc.

Odpowiedź: _____

Zagadka 2: Ile mijasz ...?

Na podstawie mapy policz, ile mijasz budynków:

- Banków: _____
- Sklepów: _____
- Aptek: _____

Suma wszystkich budynków = _____ (to jest kod do skrzynki z kolejną wskazówką).

Zagadka 3: Brakujące słowa

Uzupełnij zdania odpowiednimi słowami (am, bis zur, nach, hinter):

1. Du bist ___ Bahnhof.
2. Geh geradeaus ___ der Ampel.
3. Bieg ___ rechts in die Straße.
4. Das Museum ist ___ dem Park.

Zagadka 4: Kierunkowy kod

Na mapie znajduje się trasa złożona z 5 ruchów:

- geradeaus, rechts, geradeaus, links, rechts

Przyporządkuj cyfry: geradeaus = 1, rechts = 2, links = 3

Zadanie: Oblicz kod: _____

Zagadki o zabytkach Koszalina

1. *Ich bin gotisch und sehr alt. Ich wurde im 14. Jahrhundert gebaut. Du findest mich im Stadtzentrum und viele Menschen besuchen mich sonntags.*

2. *Ich bin der größte Park in Koszalin. Du kannst hier spazieren gehen und Enten beobachten. Ich liege zwischen der Kathedrale und dem Museum.*

3. *Ich bin ein Museum, aber früher war ich ein Palast. Ich zeige Kunst und Geschichte der Region Pommern.*

4. *Hier starten viele Reisen. Ich bin ein Ort, wo Züge ankommen und abfahren.*

5. *Ich bin rund und voller Wasser. Kinder spielen gern um mich herum auf dem Platz in der Altstadt.*

6. *Ich bin ein großer Ort für Konzerte und Festivals. Ich trage den Namen eines berühmten polnischen Pianisten.*

7. *Ich bin sehr alt und wurde zum Schutz der Stadt gebaut. Heute sieht man nur noch einen Teil von mir – eine Turm mit Mauer.*

Podsumowanie

Propozycja wykorzystania rzeczywistych miejsc w okolicy podczas lekcji może uczynić naukę drugiego języka obcego bardziej interesującą i praktyczną. Uczniowie angażują się w rozwiązywanie zadań i zagadek, a przy okazji mają możliwość poznania swojego miasta w nowym, językowym kontekście. Moja propozycja może również posłużyć jako inspiracja do stworzenia wersji online – na platformach cyfrowych – lub do zorganizowania rywalizacji między klasami w formie konkursu, debaty czy turnieju wiedzy o Koszalinie.

Takie rozwiązania tworzą bezpieczną przestrzeń do nauki, sprzyjając uczniom o różnych możliwościach oraz redukując lęk przed popełnianiem błędów językowych. Motywowanie do nauki drugiego języka obcego niewątpliwie wymaga od nauczyciela kreatywności, elastyczności i empatii. Zastosowanie różnorodnych metod, angażujących treści oraz budowanie przyjaznej atmosfery na lekcjach może znacząco zwiększyć zaangażowanie uczniów i sprawić, że drugi język obcy stanie się dla nich wartościowym narzędziem, a nie tylko szkolnym obowiązkiem.

dr Renata Lemańczyk - doradczynie metodyczna
języka niemieckiego w CEN Koszalin
renata.lemanczyk@cen.edu.pl

Klip i kontekst

nowoczesna ścieżka

interpretacji z

wykorzystaniem

myślenia krytycznego

Katarzyna Jacewicz

Współczesna edukacja humanistyczna nie może ograniczać się do analizy jedynie tradycyjnych tekstów literackich. Coraz częściej sięgam po nowoczesne formy kultury, takie jak piosenki i teledyski, aby pomóc uczniom zrozumieć aktualność klasycznych dzieł. Świetnym przykładem jest wykorzystanie wideoklipów muzycznych jako kontekstów do lektur. Teledyski to złożone teksty audiowizualne, które – podobnie jak literatura – operują symbolem, emocją, warstwą narracyjną i estetyką.

Uczniowie pracują z materiałami takimi jak:

- Krzysztof Zalewski – „Miłość, miłość” – w kontekście miłości jako ciężaru i wytrwałości.
- Björk – „All Is Full of Love” – teledysk z marionetkami można odczytać jako metaforę sztuczności i pustki relacji.
- Organek – „Głupi ja” – stanowi punkt wyjścia do refleksji nad rozczarowaniem, błędem i iluzją uczucia.

teledysk Głupi ja, Organek

Teledysk All Is Full Of Love Bjork

Teledysk Miłość, miłość Krzysztof Zalewski

W pracy z teledyskami stosuje rutynę myślenia krytycznego „warstwy”, która pozwala uczniom spojrzeć na tekst kultury z różnych perspektyw:

- Narracyjnej – Jaka historia jest opowiedziana? Jakie są tło i przekaz?
- Estetycznej – Co przyciąga uwagę? Czy dzieło jest oryginalne?
- Technicznej – Jakie środki formalne zastosowano? Jaką mają funkcję?
- Dynamicznej – Jakie emocje wywołuje teledysk? Czy zaskakuje?
- Związków – Jakie ma powiązania z innymi tekstami, historią, własnym doświadczeniem?

Uczniowie, podzieleni na grupy, analizują jeden z teledysków z wybranej perspektywy, a następnie dzielą się wynikami swojej pracy. Taka metoda nie tylko aktywizuje, ale też uczy spojrzenia wielowymiarowego, co jest podstawą myślenia krytycznego.

Można zadać sobie pytanie: Dlaczego to działa?

- Angażuje emocjonalnie – uczniowie szybciej odnajdują się w formach bliskich ich codzienności.
- Uczy porównań i interpretacji – stawiając obok siebie klasykę literatury i nowoczesne media.
- Rozwija refleksję i dyskusję – uczniowie pytają, dlaczego bohaterowie zachowują się tak, a nie inaczej, i co to mówi o współczesnych relacjach międzyludzkich.
- Motywuje do dalszej pracy – uczniowie pracują na współczesnych materiałach, które ich dotyczą i które rozumieją.
- Pozwala na sięganie i poszukiwanie innych, które pomogą zrozumieć trudne teksty.

Teledysk nie jest tylko dodatkiem do piosenki – to autonomiczny tekst kultury, który łączy obraz, dźwięk, symbol i narrację w spójną opowieść. Podobnie jak literatura, może być odczytywany na wielu poziomach: dosłownym, metaforycznym, emocjonalnym. Współczesne wideoklipy często stają się nie tylko pomostem między „starym” a „nowym”, ale też lustrem, w którym uczniowie mogą dostrzec własne emocje, pytania i doświadczenia.

W połączeniu z rutynami myślenia krytycznego, takimi jak „warstwy”, teledysk staje się narzędziem nie tylko angażującym, ale i rozwijającym kluczowe kompetencje humanistyczne. Praca z multimediami uczy, że literatura nie istnieje w próżni, a klasyczne tematy – takie jak miłość, samotność czy złudzenia – wciąż są żywe i obecne w sztuce naszych czasów.

Bo kiedy uczeń dostrzega Mickiewicza w obrazie z YouTube’a, to nie znaczy, że klasyka się zdevaluowała – to znak, że zaczyna naprawdę żyć. A tam, gdzie żyje interpretacja, rodzi się prawdziwe myślenie.

Karta pracy – „Miłość, miłość” Krzysztofa Zalewskiego

Cel lekcji: Zrozumienie, w jaki sposób współczesne teksty kultury (na przykład teledysk) mogą pogłębiać interpretację klasycznych dzieł literackich.

Link do teledysku: [YouTube – Krzysztof Zalewski – Miłość, miłość](#)

Część I – Obejrzyj i opisz

1. Jaką historię opowiada teledysk? Zwróć uwagę na bohaterów, relacje, wydarzenia i zakończenie.
2. Jakie emocje wywołał w Tobie ten obraz i dlaczego? Zastanów się, które elementy wizualne lub dźwiękowe wpłynęły na Twoje odczucia.

Część II – Analiza „warstw” teledysku

Podzielcie się w grupach. Każda grupa analizuje jeden z poniższych aspektów i zapisuje swoje spostrzeżenia.

1. **Warstwa narracyjna.** O czym opowiada teledysk? Jakie są tło wydarzeń, motywy ukryte „między obrazami”?
2. **Warstwa estetyczna.** Co przyciąga uwagę widza? Jakie kolory, kompozycje, symbole lub obrazy dominują?
3. **Warstwa techniczna.** Jakie środki wyrazu zostały użyte (np. montaż, światło, ujęcia kamery, symbolika)? Jak wpływają one na odbiór treści?
4. **Warstwa dynamiczna.** Czy teledysk zaskakuje? Jakie emocje wzbudza i jak zmienia się ich intensywność w trakcie trwania klipu?
5. **Warstwa związków (intertekstualna).** Jakie powiązania można dostrzec między teledyskiem a klasyczną literaturą – np. z *Panem Tadeuszem* Adama Mickiewicza (motyw miłości, samotności, niespełnienia)?

Część III – Zastosowanie kontekstu

Zadanie pisemne:

Napisz krótki fragment wypracowania (5–8 zdań), w którym posłużysz się teledyskiem Zalewskiego jako kontekstem do interpretacji:

- postaci Tadeusza Soplicy

lub

- motywu miłości w *Panu Tadeuszu*.

Odwołaj się do konkretnej sceny z teledysku oraz do wydarzeń, relacji lub postaw ukazanych w utworze literackim.

Katarzyna Jacewicz - polonistka w VI LO w Koszalinie, doradczyni metodyczna języka polskiego dla szkół podstawowych
katarzynajacewicz@cen.edu.pl

Planszówka na lekcji religii?

Jak najbardziej!

Kazimierz Raczyński

Współczesna edukacja religijna stoi przed ogromnym wyzwaniem – jak zainteresować uczniów Ewangelią, historią Kościoła czy życiem świętych w czasach, gdy ich codzienność zdominowana jest przez ekrany? Smartfony, media społecznościowe i gry komputerowe skutecznie przyciągają uwagę młodego pokolenia,

które coraz trudniej zaangażować tradycyjnymi metodami nauczania. Dla wielu katechetów i nauczycieli religii to rzeczywistość, która wymaga kreatywnych rozwiązań i otwartości na nowe formy przekazu. Jedną z odpowiedzi może być... gra planszowa! To narzędzie, które łączy naukę z zabawą, angażuje emocje, rozwija myślenie i – co najważniejsze – tworzy przestrzeń do dialogu i współpracy.

Dlaczego planszówka?

Gry planszowe przeżywają obecnie swój renesans. Biblioteki, świetlice, a nawet szkoły coraz częściej włączają je do swojej oferty edukacyjnej i wychowawczej. Warto pójść tym tropem także na lekcji religii. Planszówki bowiem nie tylko bawią – one uczą, integrują i rozwijają kluczowe kompetencje uczniów.

Badania pokazują, że gry planszowe:

- wspomagają rozwój koncentracji i pamięci,
- uczą logicznego myślenia i podejmowania decyzji,
- wzmacniają współpracę i zdrową rywalizację,
- obniżają poziom stresu i budują pozytywne relacje rówieśnicze.

W dodatku, grając, dzieci uczą się odpowiedzialności – nie mogą polegać na sztucznej inteligencji ani aplikacjach. Wszystko zależy od ich decyzji, ruchów pionków, interpretacji kart. A to przekłada się na efektywniejsze uczenie się.

Gra religijna? To działa!

W ramach projektu badawczego „Historia świętości – świętość w historii” realizowanego przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, przygotowałem autorską grę planszową pt. „Szlakiem misji świętego Ottona z Bambergu”. Gra została stworzona z myślą o uczniach klas III–VI szkoły podstawowej i powstała z okazji 900-lecia chrystianizacji Pomorza Zachodniego.

Jej fabuła oparta jest na autentycznych wydarzeniach z lat 1124–1128, kiedy biskup Otton z Bambergu – z błogosławieństwem księcia Bolesława Krzywoustego – wyrusza z misją ewangelizacyjną na Pomorze. Uczestnicy gry wcielają się w świeckich misjonarzy podróżujących od Gniezna aż po Ujście, pokonując różne przeszkody, ale i otrzymując liczne ułatwienia – wszystko w klimacie średniowiecznej wyprawy misyjnej.

Co zawiera gra?

- kolorową planszę z historyczną trasą misji św. Ottona,
- pionki, kostkę oraz 8 kart typu „?” z niespodziankami,
- specjalne pola z instrukcjami (m.in. Gniezno, Szczecin, Wolin, Kołobrzeg),
- mechanikę opartą na ruchu, losowości i zadaniach historyczno-religijnych.

Gra kończy się, gdy jeden z graczy jako pierwszy przekroczy linię mety – końcowego etapu misji.

Efekty dydaktyczne

Wprowadzenie gry „Szlakiem misji...” na lekcji religii przynosi wiele korzyści:

- uczniowie poznają postać św. Ottona z Bambergu i jego zasługi dla ewangelizacji Pomorza,
- utrwalają wiadomości historyczne w atrakcyjnej formie,
- rozwijają kompetencje społeczne, takie jak współpraca, słuchanie instrukcji, czekanie na swoją kolej,
- ćwiczą czytanie ze zrozumieniem i interpretację tekstu (karty z zadaniami),
- uczą się logicznego myślenia i podejmowania decyzji.

Dodatkowo gra buduje pozytywny klimat lekcji, wzmacnia integrację klasy oraz pozwala uczniom utożsamić się z bohaterami wiary.

Przykład zastosowania gry w klasach III–VI

Temat lekcji: Poznajemy misję św. Ottona – Apostoła Pomorza

Etap edukacyjny: klasa III-VI szkoły podstawowej

Przebieg lekcji:

- Wprowadzenie (5 min): krótka opowieść nauczyciela o św. Ottonie i kontekście historycznym.
- Instruktaż do gry (5-7 min): objaśnienie zasad, zaprezentowanie planszy i kart.
- Gra planszowa (20-25 min): uczniowie grają w grupach 3-4-osobowych, nauczyciel wspiera i moderuje rozgrywkę.
- Podsumowanie (5 min): uczniowie dzielą się przemyśleniami o tym, czego się dowiedzieli, co ich zaskoczyło lub zaintrygowało.

Można zakończyć lekcję pytaniem: „Co z misji św. Ottona możemy przenieść do naszego życia?” – to świetny punkt wyjścia do refleksji nad współczesnym świadectwem wiary.

Gra „Szlakiem misji św. Ottona” to przykład, jak łączyć historię, religię i dydaktykę w nowoczesny, angażujący sposób. Warto sięgać po gry planszowe także na lekcjach religii – szczególnie wtedy, gdy chcemy połączyć zabawę z formacją. Uczniowie nie tylko poznają wartościowe treści, ale też uczą się przez zabawę, którą bardzo lubią.

Plansza i instrukcja do gry „Szlakiem św. Ottona z Bambergu” dostępna jest pod linkiem: <https://teo.usz.edu.pl/12737-2/>

Kazimierz Raczyński - doradca metodyczny religii, katecheta w Zespole Szkół nr 1 w Koszalinie kazimierzracyński@cen.edu.pl

dr Tomasz Skonieczny

Lapbook jako innowacyjna metoda nauczania historii na przykładzie lekcji o Mieszku I

Czy historia musi kojarzyć się wyłącznie z datami, suchymi faktami i monotonnym przeglądaniem podręcznika?

Współczesne metody dydaktyczne dążą do zwiększenia aktywności uczniów oraz rozwijania ich umiejętności analitycznych i kreatywnych. Coraz więcej nauczycieli sięga po innowacyjne metody, które nie tylko angażują uczniów, ale także rozwijają ich kreatywność i umiejętność logicznego myślenia. Jednym z takich narzędzi jest lapbook – interaktywna, manualna forma organizacji informacji. Pozwala na strukturalizowanie wiedzy poprzez tworzenie interaktywnych materiałów edukacyjnych. W niniejszym artykule omówiłem zastosowanie tej metody w nauczaniu historii na przykładzie lekcji o Mieszku I w klasie piątej szkoły podstawowej. Analiza przebiegu zajęć wskazuje na wysoką skuteczność lapbooka w angażowaniu uczniów oraz utrwalaniu wiedzy historycznej.

Cele dydaktyczne

Podczas lekcji uczniowie mieli możliwość:

- **poznać** postać Mieszka I i jego rolę w kształtowaniu państwa polskiego,
- **zrozumieć** znaczenie chrztu Polski w 966 roku oraz jego wpływu na politykę, kulturę i religię kraju,
- **rozwijać** umiejętności selekcji informacji, pracy zespołowej i kreatywnego przedstawiania wiedzy.

Przebieg lekcji

Lekcja została podzielona na cztery etapy:

1. **Wprowadzenie** do tematu – nauczyciel rozpoczął zajęcia od pytania otwartego: „Co wiecie o Mieszku I?”. Uczniowie spontanicznie dzielili się swoją wiedzą, co pozwoliło na diagnozę poziomu ich znajomości tematu.

2. **Przygotowanie** do pracy nad **lapbookiem** – uczniowie zostali podzieleni na pięć grup, z których każda opracowywała inny aspekt panowania Mieszka I. Nauczyciel dostarczył materiały pomocnicze, takie jak mapy, ilustracje oraz cytaty z kronik.

3. **Praca** nad lapbookiem – każda grupa zajmowała się określoną tematyką:

- Grupa 1 – Biografia Mieszka I (oś czasu i kluczowe wydarzenia).
- Grupa 2 – Chrzt Polski (zakładka harmonijkowa z przyczynami, przebiegiem i skutkami chrztu).
- Grupa 3 – Mapa Polski za panowania Mieszka I (najważniejsze grody, ich budowa).
- Grupa 4 – Ciekawostki o Mieszku I (w tym legenda o ślepcie Mieszka).
- Grupa 5 – Znaczenie panowania Mieszka I (plakat i zakładka podsumowująca jego osiągnięcia).

4. **Prezentacja** i podsumowanie – każda grupa miała trzy minuty na przedstawienie swojej pracy, po czym uczniowie zadawali pytania, nauczyciel uzupełniał odpowiedzi.

Wyniki i analiza efektywności metody

Wdrożenie lapbooka jako metody dydaktycznej przyniosło liczne korzyści, w tym:

- wzrost **zaangażowania** uczniów w proces nauki,
- rozwój **umiejętności** analitycznych, plastycznych i pracy zespołowej,
- efektywne **utrwalenie** wiedzy w atrakcyjnej formie wizualnej.

Przy okazji zauważyłem też pewne trudności – niektóre grupy potrzebowały wsparcia przy wybieraniu najważniejszych informacji, a praca zespołowa czasem wymagała lepszej koordynacji. Mimo to, wszystko wskazuje na to, że lapbook to naprawdę wartościowe narzędzie, które świetnie sprawdza się podczas nauki historii i zdecydowanie warto po nie sięgać.

Lapbook jako metoda aktywizująca może skutecznie wspierać proces nauczania historii, łącząc aspekty kreatywne z merytorycznym podejściem do tematu. Wprowadzenie tej techniki do lekcji o Mieszku I pozwoliło na wzrost motywacji uczniów oraz lepsze przyswojenie materiału. Może więc nie chodzi o to, czy dzieci chcą się uczyć, ale jak im na to pozwalamy?

dr Tomasz Skonieczny- nauczyciel
historii SP w Mścicach, doradca
metodyczny historii
tomasz.skonieczny@cen.edu.pl

Jolanta Piątkowska

Jak sprawić, aby uczeń chciał się uczyć geografii?

Z pewnością każdy z nas pamięta nudne lekcje z mapą w ręku i listą państw do zapamiętania – bez kontekstu, emocji i realnego związku z otaczającym nas światem. Wielogodzinne wkuwanie stolic, rzek czy łańcuchów górskich często prowadziło do frustracji i zniechęcenia, zamiast rozbudzać ciekawość i pasję do odkrywania świata.

Ale czy na pewno nie ma możliwości uczynienia nauki geografii bardziej angażującą, inspirującą i dostosowaną do potrzeb młodych umysłów?

W dobie technologii, interaktywnych map, wirtualnych podróży czy gier edukacyjnych otwierają się zupełnie nowe perspektywy nauczania, które mogą sprawić, że geografia stanie się fascynującą przygodą, a nie tylko zestawem suchych faktów do zapamiętania.

Nie zawsze własny rozwój zgodny jest z oczekiwaniami dorosłych. Bywa też, że zdobyte przez uczniów wiedza i umiejętności mogą być na swój sposób atrakcyjne dla nich, a jednocześnie sprzeczne z oczekiwaniami rodziców czy nauczycieli. Ograniczeniem może być również rygor programów czy wybranych treści.

Jeśli chcemy, żeby nasi uczniowie wykazywali entuzjazm podczas uczenia się, a jednocześnie, by angażowali swój potencjał kreatywności, więcej uwagi powinniśmy poświęcić na budowaniu motywacji wewnętrznej uczniów, choćby przez pytanie ich o to, na czym im zależy, co osiągnęli, jak ich zdaniem można by to wykorzystać. W mniejszym zaś stopniu włączając ich w tryby rywalizacji czy porównywania z innymi.

Co może sprawić, że uczniowie będą się „uczyć”?

- Chęć uniknięcia kary.
- Chęć przypodobania się innym.
- Chęć bycia zauważonym.
- Chęć uniknięcia wstydu.
- Chęć otrzymania nagrody.
- Chęć rozwijania zainteresowań.
- Chęć poczucia przydatności.
- Poczucie, że to co robię jest ważne.

Wewnętrzna motywacja uczniów i uczennic zależy od poczucia bezpieczeństwa i spokoju, potrzeby bycia rozumianym. Uczniowie muszą posiadać dobre relacje z rówieśnikami i nauczycielami, powinni być inspirowani i rozbudzani ich ciekawość. Chcą być wysłuchani i mieć wpływ na swoje środowisko.

Czynniki wzmacniające motywację:

- Świadomość celu.
- Poczucie sensu i przydatności.
- Możliwość osiągnięcia satysfakcji.
- Sukces, nagroda, korzyść, uznanie.
- Zaciekawienie, odkrywanie (coś nowego, coś innego).
- Atrakcyjność zadania, zagadnienia, toku lekcji.
- Dynamika pracy.
- Możliwość samorealizacji.

Czynniki osłabiające motywację:

- Brak zainteresowania ze strony rodziców.
- Brak pomocy, wsparcia ze strony nauczyciela.
- Mało wymagający nauczyciele.
- Brak zachęty ze strony nauczyciela.
- Trudny materiał.
- Nudne lekcje.
- Lęk przed ocenianiem, przed słabą oceną.
- niesprawiedliwe ocenianie, brak jasnych kryteriów.

Motywacja na lekcji powinna kierować uczniów zarówno na indywidualne, jak i wspólne cele kształcenia. Kluczowe jest nauczanie tego, co istotne i atrakcyjne, przy jednoczesnym zachowaniu wszystkich elementów lekcji. Ważne jest także docenianie wysiłku i pracy wszystkich uczniów oraz częste utrwalanie materiału w zróżnicowany i angażujący sposób.

Lekcje muszą być prowadzone w sposób ciekawy i inspirujący, aby uczniowie nie tylko słuchali, ale także aktywnie uczestniczyli w zajęciach. Dzięki temu dostrzegą praktyczne zastosowanie zdobywanej wiedzy w codziennym życiu. Praca na lekcji nie może ograniczać się do korzystania z podręcznika – warto wzbogacać ją o filmy, obrazy, zdjęcia oraz różnorodne metody dydaktyczne. Kluczowe znaczenie ma również tworzenie dobrej atmosfery i efektywnej komunikacji, które sprzyjają zaangażowaniu i skutecznej nauce.

Przykład lekcji geografii

Temat: Planujemy wycieczkę po Polsce

Cele:

Ogólny:

- Rozwijanie kreatywności u uczniów, nabywanie umiejętności pozyskiwania informacji.

Szczegółowe:

- Poznanie walorów turystycznych Polski
- Zdobywanie doświadczeń praktycznych w organizacji wycieczki
- Twórcze wykorzystanie wiedzy geograficznej
- Rozwijanie umiejętności IT

Grupa docelowa: uczniowie klasy 7

Uczniowie pracują w parach. Otrzymują załączoną kartę pracy.

Karta Pracy

Witajcie!

Postanowiłam wyjechać na tygodniowy urlop.

Czas wolny od pracy chciałabym maksymalnie wykorzystać i odwiedzić miejsca ciekawe i piękne. Aby mój wyjazd był udany, będzie mi potrzebna Wasza pomoc. Kompletnie nie wiem, gdzie powinienam pojechać. Pomóżcie mi proszę zaplanować trasę mojej wycieczki. Oto moje oczekiwania.

Chcę:

- Pierwszego dnia podziwiać szczyty gór, które pewnie są pokryte jeszcze śniegiem.
- Drugiego dnia zobaczyć rynek jakiegoś pięknego miasta.
- W trzecim zwiedzić kopalnię – nie ma znaczenia co się w niej wydobywa. Ma być kopalnia i już!
- Czwartego dnia pospacerować w lesie (to nie będzie zwykły las – on będzie w parku narodowym).
- W piąty dzień mojej wycieczki żeglować po jeziorach. (Może powinienam wziąć wędkę?)
- Szóstego dnia zobaczyć zamek (nie musi w nim mieszkać Biała Dama).
- W ostatnim dniu mojej wycieczki leżeć na plaży (nawet jeśli spadnie śnieg!).

Kochani, przed Wami ogromne wyzwanie, ponieważ to nie koniec moich wymagań. Chcę, aby na trasie wycieczki znalazły się co najmniej trzy obiekty, które zostały wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości (UNESCO).

Nie przejmujcie się odległościami, noclegami i posiłkami - z tym sobie jakoś poradzę.

Program mojego wyjazdu możecie przygotować samodzielnie lub w parach. Sposób zaprezentowania programu wybierzcie sami - może to być film, grafika, prezentacja, itp. Elementy, które muszą się w nim znaleźć to:

- opis każdego dnia – nazwa miasta lub miejsca, które mam zobaczyć oraz to co w nim najciekawsze (mile widziane zdjęcia lub rysunki charakterystycznych miejsc),
- mapa Polski z legendą oraz zaznaczonymi miejscami, które odwiedzę w odpowiedniej kolejności (nie zapomnijcie wyróżnić obiektów UNESCO).

Z niecierpliwością czekam na Wasze propozycje i wyjazd!

Stosując ciekawe metody, możemy sprawić, że geografia stanie się dla uczniów bardziej interesująca i zrozumiała. Pamiętajmy, że kluczem do motywowania jest pokazywanie praktycznych zastosowań nauki w życiu codziennym!

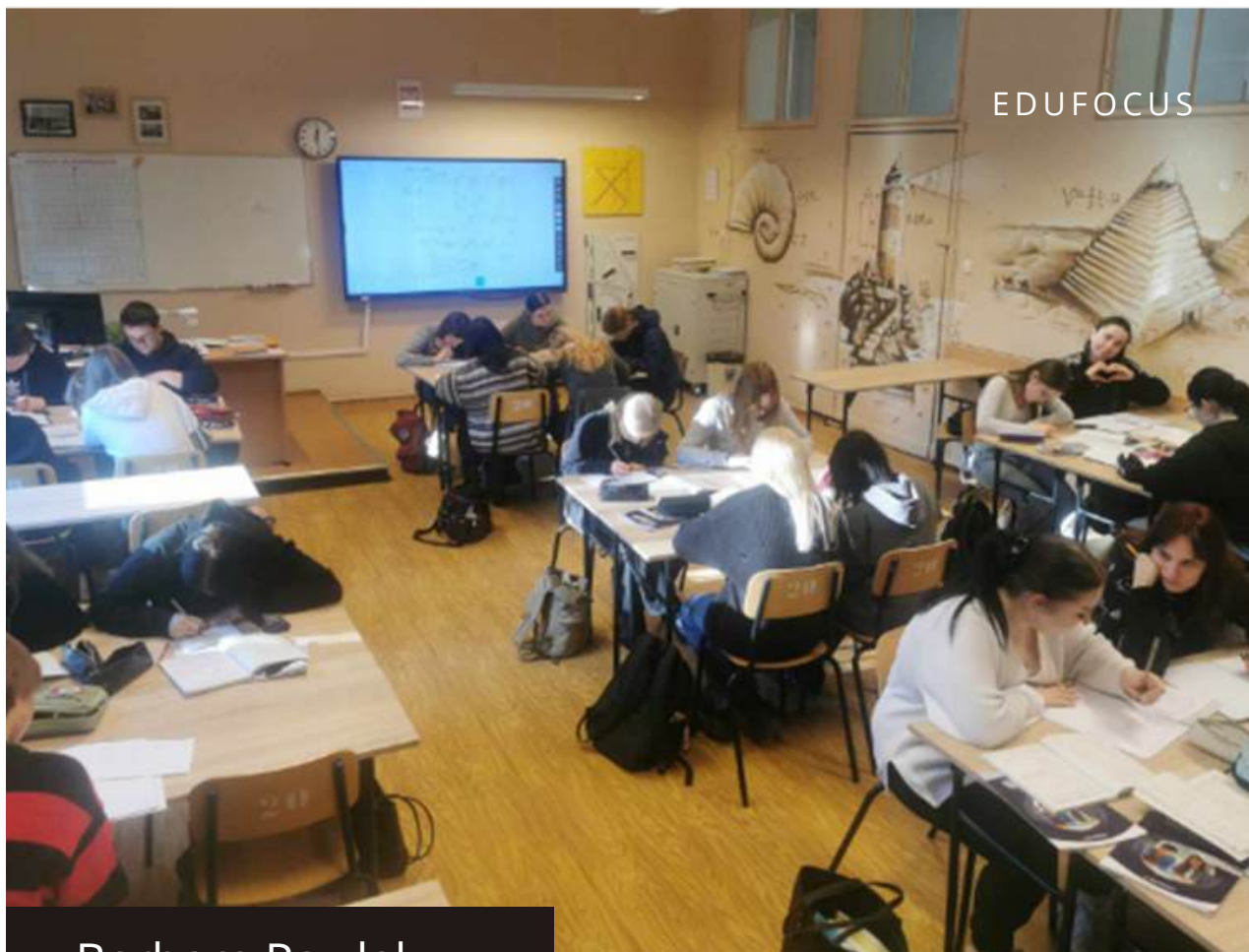
Bibliografia:

Dryden G., Vos J., *Rewolucja w uczeniu*, Moderski i S-ka, Poznań 2000.

Żylińska M., *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu M. Kopernika, Toruń 2013.

Jolanta Piątkowska - doradczyni metodyczna geografii, nauczycielka geografii w Zespole Szkół nr 1 w Koszalinie, egzaminator maturalna

jolantapiatkowska@cen.edu.pl

Barbara Pawlak

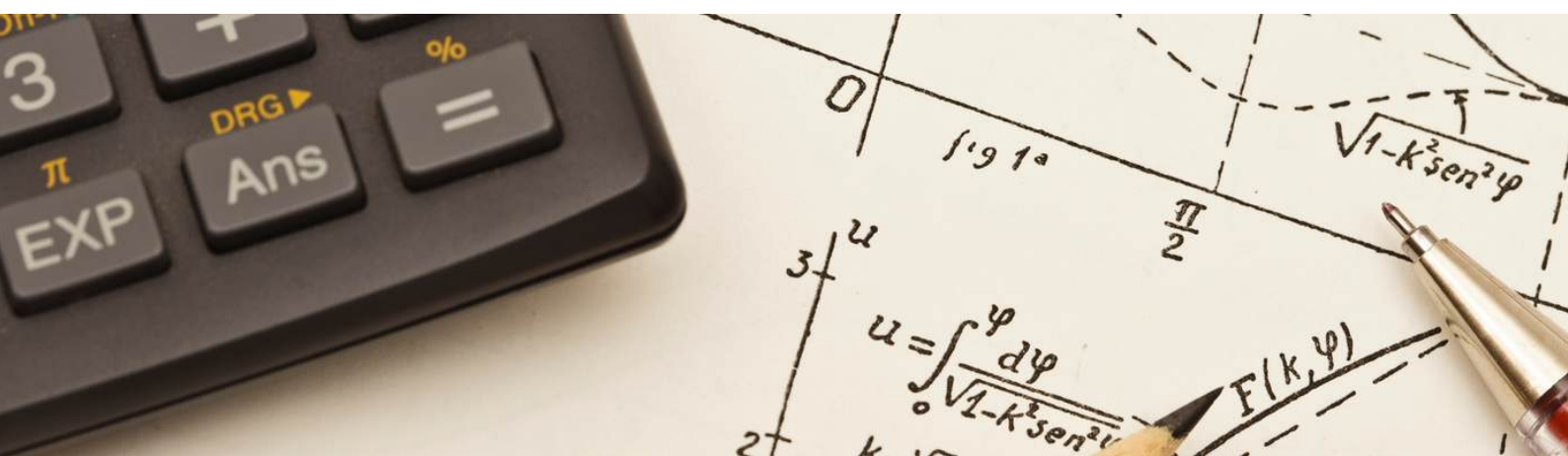
Matematyka bliżej ucznia – jedna zmiana, wiele efektów

Czy można uczyć matematyki bez tablicy, wykładu i odpytywania przy całej klasie? W technikum, gdzie uczniowie mają więcej obowiązków niż wolnego czasu, postawiłam na zmianę – i odkryłam, że mniej znaczy więcej.

Uczę matematyki w technikum. Chciałabym opisać sposób, w jaki prowadzę zajęcia w klasie IV, czyli w roku przedmaturalnym. Uczniowie są już pełnoletni; ponad połowa z nich podejmuje pracę zarobkową w czasie wolnym i w weekendy. Dla wielu z nich głównym celem edukacji jest zdobycie zawodu, a następnie szybkie wejście na rynek pracy. Moi uczniowie często mają braki w podstawowych umiejętnościach matematycznych, wyniesione jeszcze z wcześniejszych etapów edukacji. Wymaga to ode mnie indywidualnego podejścia oraz systematycznego uzupełniania braków w wiedzy i umiejętnościach. Zauważyłam, że uczniowie nie zawsze efektywnie wykorzystują czas lekcji – często jedynie przepisują treści z tablicy, nie rozumiejąc, skąd pochodzą poszczególne wyniki ani jaka jest idea danego zadania. To powoduje, że nie rozwijają umiejętności samodzielnego myślenia i rozwiązywania problemów matematycznych.

Postanowiłam zmienić metodę pracy na lekcji. Od 8 miesięcy nie pracujemy przy tablicy. Uczniowie siedzą w stałych czteroosobowych grupach, które utworzyli sami. Poziom matematyczny w klasie jest bardzo wyrównany. Podczas tych ośmiu miesięcy, przesadziłam 3 osoby, by poprawić pracę zespołów. Każdy pracuje indywidualnie, może pytać koleżanki albo mnie. Przy 4 osobowym stoliku jest mi łatwiej i szybciej wytłumaczyć zadanie i sprawdzać etapy rozwiązania.

Na początku lekcji krótko tłumaczę zagadnienie. W tym celu proszę by wszyscy podeszli do tablicy (monitora interaktywnego) wyjaśniam zagadnienie, następnie wskazuję w podręczniku numery zadań i kolejność według której uczniowie realizują temat. Teraz uczniowie wracają do ławek, by wykonać zadania. Moja rola to indywidualna pomoc, najczęściej problemem jest wykonanie obliczeń, pomimo posiadania kalkulatorów. Niekiedy wykorzystuję rozwiązane w podręczniku przykłady, by wyjaśnić zagadnienie.

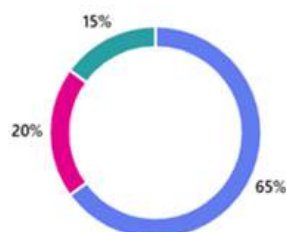
Po 3 miesiącach pracy zrobiłam **anonimową ankietę** w klasie.

Udział wzięło 20 osób (stan klasy 24 osoby).

Oto odpowiedzi na wybrane pytania:

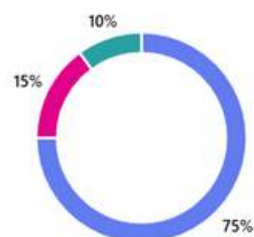
2. Czy dzięki nowej formie wiesz z matematyki więcej? (0 punkt)

• tak	13
• nie	4
• nie widzę różnicy	3

3. Czy dzięki nowej formie pracujesz więcej samodzielnie na lekcji? (0 punkt)

• tak	15
• nie	3
• nie widzę żadnej różnicy	2

Oto co uczniowie mówią **pozytywnego** o tej formie pracy:

„jest zdecydowanie lepsza, dla mnie ta forma jest doskonała. komunikujemy się i wspólnie dochodzimy do tych samych wniosków, pamiętam więcej, wracam do domu i jestem szczęśliwa, że rozumiem z niej sporo”;

„obecna forma nauki stawia bardziej na pracę osobistą uczniów a nie tylko spisywanie z tablicy, praca w grupach powoduje że uczniowie mogą spytać się kolegi/koleżanki z klasy jeżeli czegoś nie rozumieją”;

„uczę się samodzielnie robić zadania a nie tylko przepisywać z tablicy, mogę spytać więcej osób jak czegoś nie zrozumiem”;

„wolę obecną formę lekcji bo, czuje się bardziej pewniejsza z matematyki, więcej zadań robię samodzielnie, lekcje są mniej stresujące i przyjemniejsze”.

Każdy z 20 uczniów podał pozytywną opinię, wiele powtarzało się.

Poprosiłam również o wskazanie **negatywnych aspektów** takiej pracy. Pięciu uczniów nie wskazało takich. Inni wymienili:

„uważam, że czasami ciężko Panią złapać, gdy nikt z grupy nie potrafi zrobić zadania”;

„Robienie zadań przychodzi wolniej, ciężko się skupić na lekcji. Panuje zamieszanie i hałas”;

„Robimy mniej przykładów”.

Kolejne pytanie brzmiało:

„Przy obecnej formie, podczas lekcji rozwiązujemy mniej zadań niż gdybyśmy rozwiązywali na tablicy. Oceń, którą formę pracy podczas lekcji wolisz?”

W ostatnim pytaniu poprosiłam uczniów o uzasadnienie wyboru odpowiedzi z powyższego pytania. Oto co uczniowie napisali:

„lepiej zrobić mniej i zrozumieć niż więcej nie umiając ich”;

„więcej rozumiem z danego tematu na lekcji i jest mniej stresu”;

„wolę w grupach ponieważ nie czekam do końca aż ktoś skończy zadanie tylko robię je samodzielnie”;

„mogę dojść do czegoś sama i to zrozumieć a nie bezmyślnie przepisać”;

„odczuwam mniej stresu przychodząc na matematykę, gdy nie muszę iść i robić zadań na tablicy przy całej klasie!!! nie boję się spytać kogoś o pomoc i uczę się pracy w grupie co uważam że jest bardzo przydatne w szkole jak i później w pracy”;

„lepiej jest mi pracować w grupie, z innymi osobami. Jak jest trudniejsze zadanie wymyślenie wspólnego rozwiązania uczy mnie analizować zadania i kombinować na różne sposoby. A jak rozumiem pewien temat to tłumaczenie go innym pomaga mi go bardziej przyswoić i mogę pomóc innym, by nie mieli takich trudności z matematyką”;

„nie chodzi o liczbę rozwiązanych zadań tylko zrozumienie ich (nawet przy mniejszej liczbie zadań) co idzie mi lepiej jak pracujemy w grupach”.

Dla mnie ta forma pracy jest bardzo męcząca – **wymaga pełnego zaangażowania przez całą lekcję**. Nieustannie tłumaczę, wyjaśniam, poprawiam błędy, a jednocześnie odpowiadam na kilka pytań naraz. Każdy uczeń wymaga uwagi, indywidualnego podejścia, szybkiej reakcji. Czuję się momentami jak dyrygent orkiestry, który musi panować nad każdym dźwiękiem, nie gubiąc rytmu. Mimo to ta intensywność ma w sobie **coś satysfakcjonującego** – radość pojawia się, gdy widzę, że uczniowie są aktywni, skupieni, a przede wszystkim – że **naprawdę rozumieją**. Nie tylko rozwiązują zadania, ale potrafią je przeanalizować, wyciągać wnioski, tłumaczyć innym.

Zauważyłam też znaczącą poprawę w sposobie pracy klasy. Uczniowie **działają sprawniej, pewniej, chętniej podejmują wyzwania**. Początkowo miałam chwile zwątpienia – po analizie wyników ankiety postanowiłam przeprowadzić lekcję w sposób tradycyjny. Efekt? Zrealizowaliśmy mniej materiału, tempo spadło, a uczniowie ograniczyli się do biernego przepisywania. Wtedy zrozumiałam, że coś się zmieniło – nie tylko w moim sposobie prowadzenia lekcji, ale przede wszystkim w nastawieniu uczniów.

Oceny ze sprawdzianów pozostały na podobnym poziomie, jak w poprzednim roku, ale zmieniło się coś ważniejszego – podejście uczniów. **Frekwencja na lekcjach się poprawiła**. Wielu z nich przyznaje, że dużo tracą, gdy ich nie ma – że nie da się „nadrobić” atmosfery współpracy, wspólnego rozwiązywania zadań, dynamicznej interakcji z rówieśnikami i nauczycielem.

Podsumowując, choć ta forma pracy jest wyczerpująca, daje realne efekty – nie tylko edukacyjne, ale też wychowawcze i społeczne. Uczy współdziałania, odpowiedzialności, uważności. To inwestycja w proces, a nie tylko w wynik. W świecie edukacji, który często faworyzuje szybkość i schemat, wybór bardziej wymagającej, ale angażującej ścieżki może być właśnie tym, co naprawdę zmienia ucznia – i nauczyciela.

Barbara Pawlak - nauczycielka matematyki w ZS nr 1 w Koszalinie, doradczynie metodyczna matematyki CEN Koszalin

A hand-drawn diagram on a whiteboard. It features a vertical line with a downward-pointing arrow on the left side. To the right of this line, there is a curved arrow pointing upwards. Further to the right, the mathematical expression $\int_0^{\infty} r^2 dm$ is written in black marker. The background is a light-colored wall with a vertical shadow line.

FIZYKA SUKCESU

WITOLD GRABOWSKI

Rozwiązanie nawet na najprostsze zadania może stać się źródłem satysfakcji i motywacji do dalszej nauki. Sukcesy uczniów, szczególnie w przedmiotach ścisłych, budują ich pewność siebie i rozwijają umiejętność logicznego myślenia. Jak nauczyciel fizyki może wspierać ten proces? Kluczem jest stopniowanie trudności, zadawanie właściwych pytań i pokazywanie, że każda zdobyta wiedza to krok do przodu.

Pomysłem do napisania tego artykułu było przeczytanie przeze mnie książki George'a Polya „Jak rozwiązywać?”, PWN, Warszawa 1993. Autor książki, amerykański matematyk węgierskiego pochodzenia, wieloletni nauczyciel akademicki i wybitny dydaktyk, dzieli się w niej refleksjami dotyczącymi drogi, jaką uczeń czy student przebywa, aby rozwiązać problem. Oczywiście, rozwiązanie wielkiego problemu to wielkie odkrycie, ale nawet małe wyzwania, takie jak szkolne zadania, dają temu, kto je rozwiązał, ogromną satysfakcję. **Zadowolenie z samodzielnego rozwiązania jest źródłem nie tylko wspomnianej satysfakcji, ale także znaczącej motywacji do dalszej pracy ucznia.**

Książka Polya została napisana głównie z myślą o zadaniach matematycznych, ale nauczyciele fizyki również mogą znaleźć w niej wiele inspiracji do wykorzystania na swoich zajęciach. Przede wszystkim proces rozwiązywania zadań warto podzielić na pewne etapy, takie jak:

1. Zrozumienie treści zadania.
2. Opracowanie planu rozwiązania.
3. Wykonanie planu.
4. „Rzut wstecz” – analiza poprawności rozwiązania.

Autor sugeruje, że **kluczową rolę w przejściu przez te etapy odgrywa zadawanie odpowiednich pytań**, które pomagają osobie rozwiązującej zadanie. W praktyce szkolnej to nauczyciel pełni tę funkcję, prowadząc ucznia poprzez kolejne kroki i zachęcając go do samodzielnego myślenia. Najtrudniejszym etapem w całym procesie jest drugi punkt – opracowanie planu rozwiązania. W tym momencie nauczyciel fizyki powinien pomóc uczniowi w ustaleniu, jakich zjawisk fizycznych dotyczy zadanie. Jest to szczególnie istotne podczas przygotowań do egzaminu maturalnego, gdy uczniowie muszą radzić sobie z arkuszami obejmującymi różne działy fizyki. Takie podejście pozwala na przypomnienie sobie praw fizyki oraz ich ilościowego opisu, co jest kluczowe dla skutecznego rozwiązywania zadań.

Jednak nawet pomimo tych wszystkich wskazówek uczniowie czasami mają trudności z właściwą analizą problemu. W takiej sytuacji dobrą metodą jest naprowadzanie ich na zadania o podobnej tematyce lub nawet proponowanie pokrewnych problemów o łatwiejszym stopniu trudności. Przykładem może być zadanie dotyczące wahadła matematycznego, w którym kulka odchylona o kąt α osiąga maksymalną prędkość w najniższym położeniu. **Dla niektórych uczniów może to być trudne do przeanalizowania, dlatego warto uprościć problem, zaczynając od bardziej podstawowych przypadków**, takich jak swobodny spadek czy rzut w dół.

Tego rodzaju podejście pozwala uczniom dostrzec ilościowe zależności wynikające z zasady zachowania energii i ułatwia im rozwiązanie trudniejszego zadania. **W konsekwencji prowadzi to do sukcesu ucznia, który nie tylko zyskuje większą pewność siebie, ale także wzmacnia swoją motywację i chęć do dalszej nauki.**

W tym miejscu warto dodać małą dygresję – nauczyciele fizyki doskonale wiedzą, że bez samodzielnej pracy ucznia nawet największe zaangażowanie nauczyciela nie przyniesie oczekiwanych rezultatów. Oczywiście, metoda stopniowego ułatwiania i przypominania podstawowych zagadnień jest także niezwykle skuteczna w pracy z uczniami zdolnymi, którzy przygotowują się do konkursów i olimpiad fizycznych.

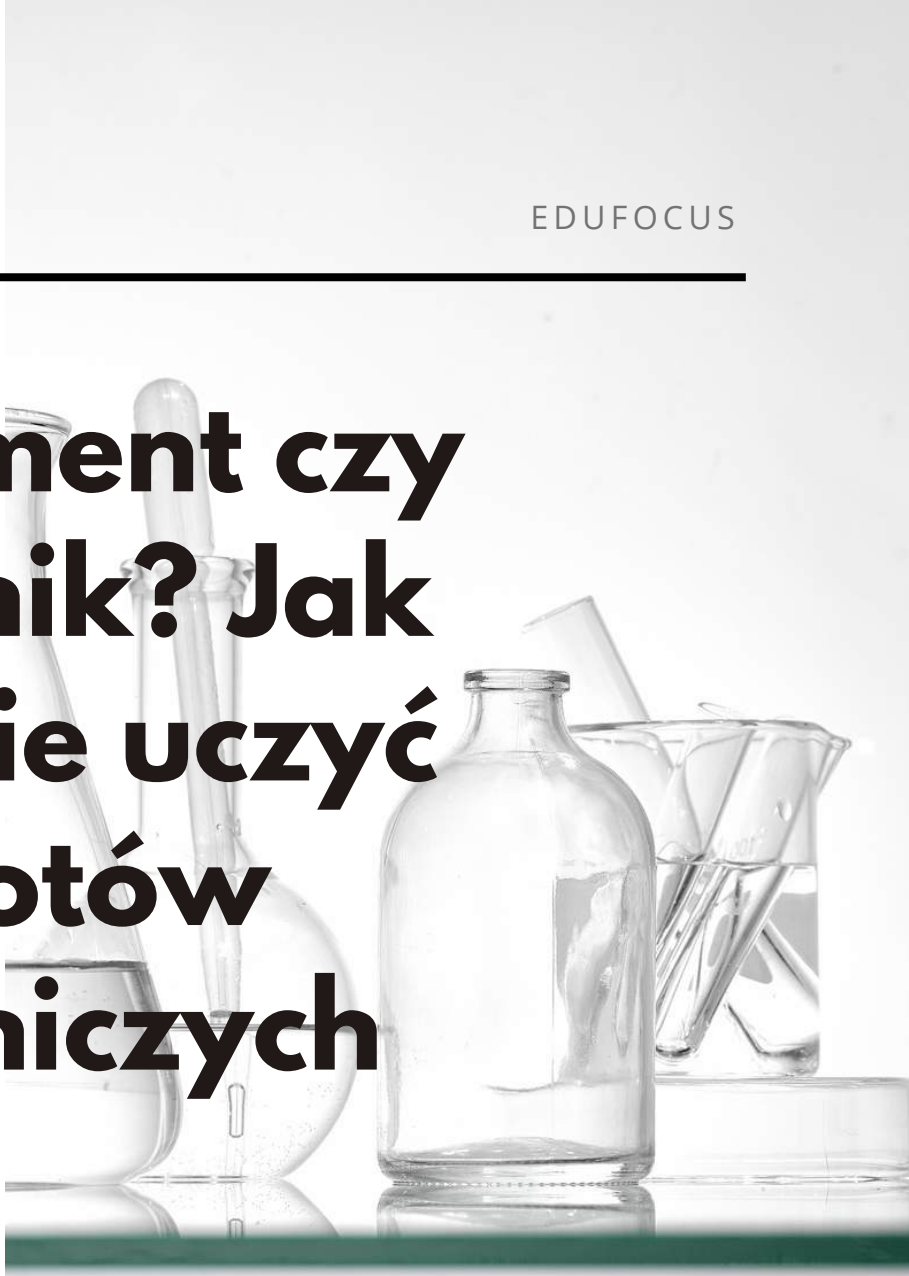
Wnioski, które nasuwają się po tej analizie, są jednoznaczne – **nauczyciele powinni zawsze dbać o stopniowanie trudności rozwiązywanych zadań**. Zbiór prostszych problemów powinien stanowić bazę, do której uczeń w przyszłości może się odwoływać. Warto również zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt pracy na lekcji – **zachęcanie uczniów do samodzielnego układania zadań**. Choć może się to wydawać proste, w rzeczywistości wymaga od ucznia precyzyjnego formułowania problemu i logicznego myślenia.

Z własnego doświadczenia wiem, że kiedy uczniowie na sprawdzianie mieli sami ułożyć zadanie z omawianego działu, efekty często były inne, niż się spodziewali. Początkowy entuzjazm szybko ustępował miejsca refleksji, że nie jest to wcale takie proste. Taka metoda pracy uczy ich jednak nie tylko lepszemu rozumienia danego zagadnienia, ale także rozwija umiejętność formułowania pytań i werbalizacji problemów.

Dla nauczycieli przedmiotów przyrodniczych większość tych pomysłów nie będzie zaskoczeniem, ale warto co jakiś czas zastanowić się nad stosowanymi metodami nauczania. Uczniowie zmieniają się, co najlepiej wiedzą nauczyciele z długoletnim stażem – a to oznacza, że musimy dostosowywać nasze podejście i szukać skuteczniejszych sposobów pracy, aby jak najlepiej wspierać ich rozwój.

Witold Grabowski - nauczyciel fizyki w II Liceum Ogólnokształcącym im. Mieszka I w Szczecinie, doradca metodyczny CEN
Koszalin witoldgrabowski@cen.edu.pl

Eksperyment czy podręcznik? Jak skutecznie uczyć przedmiotów przyrodniczych

Robert Reinert

Temat poruszany w niniejszym artykule został zaczerpnięty z zajęć prowadzonych przez dr. inż. Bartosza Walendzika z Politechniki Koszalińskiej. Inspiracją do jego pogłębionej analizy stała się konferencja „Mówić z mocą”, która odbyła się 15 marca 2025 roku w Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie. Wydarzenie to zgromadziło specjalistów i pasjonatów komunikacji,

a omawiane podczas sesji zagadnienia dostarczyły cennych refleksji na temat skutecznego przekazywania treści i budowania siły wypowiedzi. Właśnie na bazie tych doświadczeń powstał niniejszy tekst, w którym rozwijam podjętą problematykę, łącząc teorię z praktycznymi wnioskami.

Motywowanie uczniów szkoły podstawowej do samodoskonalenia w chemii wymaga odpowiedniego podejścia, które łączy ciekawość, zabawę i praktyczne doświadczenia. Oto kilka pomysłów:

1. Eksperymenty, które inspirują

- Przeprowadzaj proste, efektowne eksperymenty, np. tworzenie „wulkanu” z sody i octu czy barwienie kwiatów przy pomocy barwników spożywczych. Zachęcaj uczniów, aby próbowali podobnych doświadczeń w domu.
- Możesz wprowadzić konkursy na najciekawszy eksperyment samodzielnie zrealizowany przez ucznia.

2. Pokazywanie praktycznego znaczenia chemii

- Podkreślaj, jak chemia jest obecna w codziennym życiu (np. w kuchni, kosmetykach, medycynie).
- Zaprezentuj ciekawe fakty naukowe, np. jak powstają bąbelki w napojach gazowanych lub dlaczego mydło działa na bakterie.

3. Elementy grywalizacji

- Wprowadź zadania w formie gier edukacyjnych, quizów lub zbierania punktów za samodzielne odkrycia.
- Oferuj drobne nagrody za osiągnięcia, takie jak dyplomy, naklejki czy „odznaki chemika”.

4. Eksploracja kreatywności

- Proponuj uczniom tworzenie plakatów, komiksów czy modeli molekuł, które wyjaśniają pojęcia chemiczne.
- Organizuj zajęcia tematyczne, np. „Detektywi chemii,” gdzie uczniowie rozwiązują zagadki przy użyciu wiedzy chemicznej.

5. Inspirujące historie i role modele

- Opowiadaj o znanych chemikach i ich odkryciach (np. Maria Skłodowska-Curie).
- Zwróć uwagę na to, jak uczniowie mogą zmienić świat dzięki wiedzy chemicznej.

6. Swoboda i wsparcie

- Daj uczniom możliwość wyboru tematów, które ich interesują, i wspieraj ich
- w rozwijaniu tych pasji.
- Bądź cierpliwy i otwarty na ich pytania – pochwały i pozytywna reakcja nauczyciela wzmacniają motywację.

7. Wspólna zabawa

- Organizuj dni tematyczne, takie jak „Chemiczny Dzień Eksperymentów” czy „Warsztaty Chemiczne”.
- Włącz humor i zabawę w nauczanie, np. opowiadając śmieszne anegdoty związane
- z nauką.

Eksperyment na entuzjazm

Motywowanie uczniów szkoły podstawowej do samodoskonalenia w chemii to trochę jak prowadzenie laboratorium wulkanów emocji i eksplozji ciekawości — wymaga sprytu, cierpliwości i... odrobiny magii.

Przez efektowne eksperymenty, opowieści o wielkich odkrywcach, gry, zabawy i humor, pokazujemy, że chemia to nie tylko wzory i reakcje, ale także codzienne życie, kulinarne czary-mary i niekończąca się przygoda.

Dając uczniom przestrzeń na własne odkrycia i kreatywność, nie tylko uczymy ich tablicy Mendelejewa — uczymy ich zachwytu nad światem. A gdy ten zachwyt raz zapłonie (niczym sodowo-octowy wulkan), samodoskonalenie staje się naturalne jak oddychanie... choć przy eksperymentach lepiej czasem wstrzymać oddech!

Wniosek? Chemia w szkole podstawowej nie powinna być nudną teorią, ale pasjonującą podróżą – najlepiej z plecakiem pełnym barwników, uśmiechu i ciekawych pytań.

Na co dzień otacza nas mnóstwo substancji – w kuchni, łazience, a nawet w butelce z wodą gazowaną – ale czy wiemy, które z nich są kwaśne, zasadowe, a które neutralne? Dziś za pomocą prostych eksperymentów i kolorowych wskaźników odkryjemy, jak badać pH i dowiemy się, dlaczego ta wiedza może być przydatna nie tylko w laboratorium, ale i w codziennym życiu. Oto przykładowy konspekt lekcji chemii

Temat lekcji: Badanie kwasowości i zasadowości substancji codziennego użytku

Czas: 45 minut

Cele:

1. Rozwijanie umiejętności obserwacji, analizy i wyciągania wniosków.
2. Motywowanie do samodzielnej pracy poprzez interesujące eksperymenty.
3. Wzbogacenie wiedzy o właściwościach substancji chemicznych.

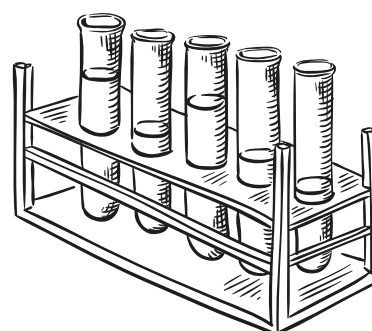
Materiały i narzędzia:

- Indykatory pH (np. papierki lakmusowe lub sok z czerwonej kapusty).
- Substancje codziennego użytku: ocet, sok cytrynowy, mydło w płynie, soda oczyszczona, woda gazowana, mleko, woda destylowana.
- Przezroczyste naczynia (np. plastikowe kubeczki).
- Zeszyt do notatek i długopisy.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie (5 minut)

- Nauczyciel zadaje uczniom pytanie: „Jak możemy sprawdzić, czy substancja jest kwasem czy zasadą?”
- Omówienie podstawowych pojęć dotyczących pH oraz roli indykatorów w badaniach chemicznych.
- Krótki pokaz, jak działa wybrany wskaźnik (np. zmianę koloru soku z czerwonej kapusty pod wpływem octu).

2. Instrukcja i organizacja pracy (10 minut)

- Nauczyciel wyjaśnia, jak przeprowadzić badanie pH dla różnych substancji.
- Podział uczniów na grupy i rozdanie zestawów z materiałami.
- Przypomnienie zasad bezpieczeństwa oraz ustalenie, że uczniowie zapisują swoje obserwacje w tabeli.

3. Samodzielna praca uczniów (20 minut)

- Uczniowie przeprowadzają eksperymenty: dodają kroplę substancji do indykatora i obserwują zmianę koloru.
- Uczniowie zapisują wyniki w tabeli, grupując substancje według ich kwasowości, zasadowości lub neutralności.
- Zadanie dodatkowe: spróbować przewidzieć pH substancji, które nie były dostępne podczas lekcji, na podstawie wcześniejszych wyników.

4. Podsumowanie i refleksja (10 minut)

- Grupy prezentują swoje wyniki i wyciągnięte wnioski.
- Krótka dyskusja: „Dlaczego warto wiedzieć, jakie właściwości mają substancje wokół nas?”
- Omówienie praktycznego zastosowania wiedzy o pH, np. w pielęgnacji skóry, gotowaniu, czy ochronie środowiska.

Dalsze kroki:

- Zadanie domowe: Uczniowie mają za zadanie znaleźć trzy substancje w domu, których pH chcieliby zbadać, i opisać swoje przewidywania.

Robert Reinert - nauczyciel chemii, doradca metodyczny chemii
robertreinert@cen.edu.pl

Motywacja nauczyciela – iskra, która zapala uczniów

Motywacja nauczyciela to coś więcej niż chwilowy zryw czy zewnętrzna nagroda. To wewnętrzna siła, która sprawia, że z pasją przekraczamy próg klasy i angażujemy uczniów w proces uczenia. W ciągu lat pracy widziałam, jak entuzjazm jednego nauczyciela potrafił całkowicie odmienić atmosferę w klasie – a brak zaangażowania równie szybko ją wygasic. Niestety, wielu z nas – zmęczonych presją, obowiązkami i rosnącymi oczekiwaniami – zaczyna odliczać dni do weekendu zamiast z radością planować kolejne lekcje. Dlatego warto zadać sobie pytanie: co mnie naprawdę motywuje? I co mogę zrobić, by tę motywację pielęgnować?

Magdalena Radko

Nie tylko pensja – siła niematerialnych motywatorów

Choć nikt nie ma wątpliwości, że nauczyciele zasługują na godne wynagrodzenie, to właśnie niematerialne czynniki najczęściej decydują o naszym zaangażowaniu. Pozytywne relacje w zespole, poczucie wspólnoty, wzajemne wsparcie – to wszystko buduje atmosferę, w której łatwiej się rozwijać. Równie ważne jest poczucie sensu: świadomość, że to, co robimy, ma znaczenie dla młodych ludzi i ich przyszłości.

Wielu z nas przyszło do zawodu z pasji, z potrzeby zmieniania świata. Ta wewnętrzna motywacja bywa jednak krucha – wymaga pielęgnacji i dobrego klimatu w szkole. Dyrekcja, która słucha, daje przestrzeń do działania i wspiera rozwój, to bezcenny fundament naszej codziennej pracy.

Motywacja rośnie wśród ludzi

Na motywację nauczycieli wpływa wiele czynników, ale najważniejsze to: dobre relacje z kolegami, poczucie sensu pracy, wspierająca dyrekcja, godne warunki pracy i uznanie. Gdy czujemy się częścią zespołu, wiemy, że nie jesteśmy sami – to pomaga przetrwać trudniejsze dni. Pasja do nauczania bywa siłą napędową, ale bez wsparcia może zgasnąć. Dyrekcja, która słucha i ufa, daje przestrzeń do działania. A szczerze „dziękuję” potrafi mieć większą moc niż niejeden awans. Motywacja nie bierze się znikąd – rośnie tam, gdzie jesteśmy doceniani i otoczeni zrozumieniem.

Zmotywowany nauczyciel to nie tylko lepsze lekcje – to lepsze wyniki, większe zaangażowanie uczniów i ich emocjonalny rozwój. Badania pokazują, że postawa nauczyciela silnie wpływa na postawę uczniów: gdy czujemy radość z uczenia, łatwiej nam przekazać wiedzę w sposób inspirujący. Uczniowie wyczuwają szczerą pasję – reagują entuzjazmem, zadają pytania, chcą wiedzieć więcej. Ale gdy uczymy z przygaszoną energią, nieświadomie przekazujemy im zniechęcenie. Motywacja nauczyciela ma więc moc zmieniania klasy – na lepsze lub gorsze.

Szkoła jako miejsce, które wspiera

Ważną rolę odgrywa tu kultura szkoły. Liderzy, którzy traktują nauczycieli z szacunkiem, włączają ich w decyzje i dają przestrzeń do samodzielności, budują środowisko, w którym chce się pracować. Wsparcie dyrekcji – nie tylko administracyjne, ale też emocjonalne – wpływa na naszą motywację, poczucie kompetencji i gotowość do podejmowania wyzwań. Lider, który pyta: „Czego potrzebujesz, by uczyć lepiej?“, wysyła jasny sygnał: „Jesteś dla mnie ważny”.

Docenienie ma moc

Szczere „dziękuję”, pochwała na forum, krótka wiadomość z uznaniem – to pozornie drobne gesty, które zostają z nami na długo. Dobrze wyrażona informacja zwrotna, odnosząca się do konkretnych działań, potrafi rozjaśnić nawet najtrudniejszy dzień i przywrócić wiarę w sens codziennego wysiłku. Nauczyciele, podobnie jak uczniowie, potrzebują czuć się widziani, słyszani i docenieni. To właśnie uznanie – nie tylko za efekty, ale też za intencje i starania – buduje motywację wewnętrzną i wzmacnia poczucie wartości.

Docenienie nie jest luksusem, na który „czasem można sobie pozwolić” – to podstawowy składnik zdrowej kultury pracy. Jeśli chcemy zatrzymać w zawodzie najlepszych, jeśli zależy nam na szkołach pełnych energii i pasji, musimy zacząć od prostego gestu: zauważyć, nazwać, podziękować. Bo to, co dla jednej osoby jest tylko zdaniem wypowiedzianym w przelocie, dla drugiej może być punktem zwrotnym.

Ważną rolę odgrywa tu kultura szkoły. Liderzy, którzy traktują nauczycieli z szacunkiem, włączają ich w decyzje i dają przestrzeń do samodzielności, budują środowisko, w którym chce się pracować. Wsparcie dyrekcji – nie tylko administracyjne, ale też emocjonalne – wpływa na naszą motywację, poczucie kompetencji i gotowość do podejmowania wyzwań. Lider, który pyta: „Czego potrzebujesz, by uczyć lepiej?”, wysyła jasny sygnał: „Jesteś dla mnie ważny”.

Świetnym i bardzo wartościowym doświadczeniem jest też oddanie głosu uczniom – pozwolenie im na poprowadzenie fragmentu zajęć, przygotowanie prezentacji lub krótkiej mini-lekcji. Taka zmiana ról nie tylko rozwija kompetencje uczniów, ale i buduje w nich odpowiedzialność, poczucie sprawczości oraz wzajemny szacunek. Nauczyciel zaś zyskuje nowe spojrzenie na potrzeby klasy i może lepiej dostosować metody pracy.

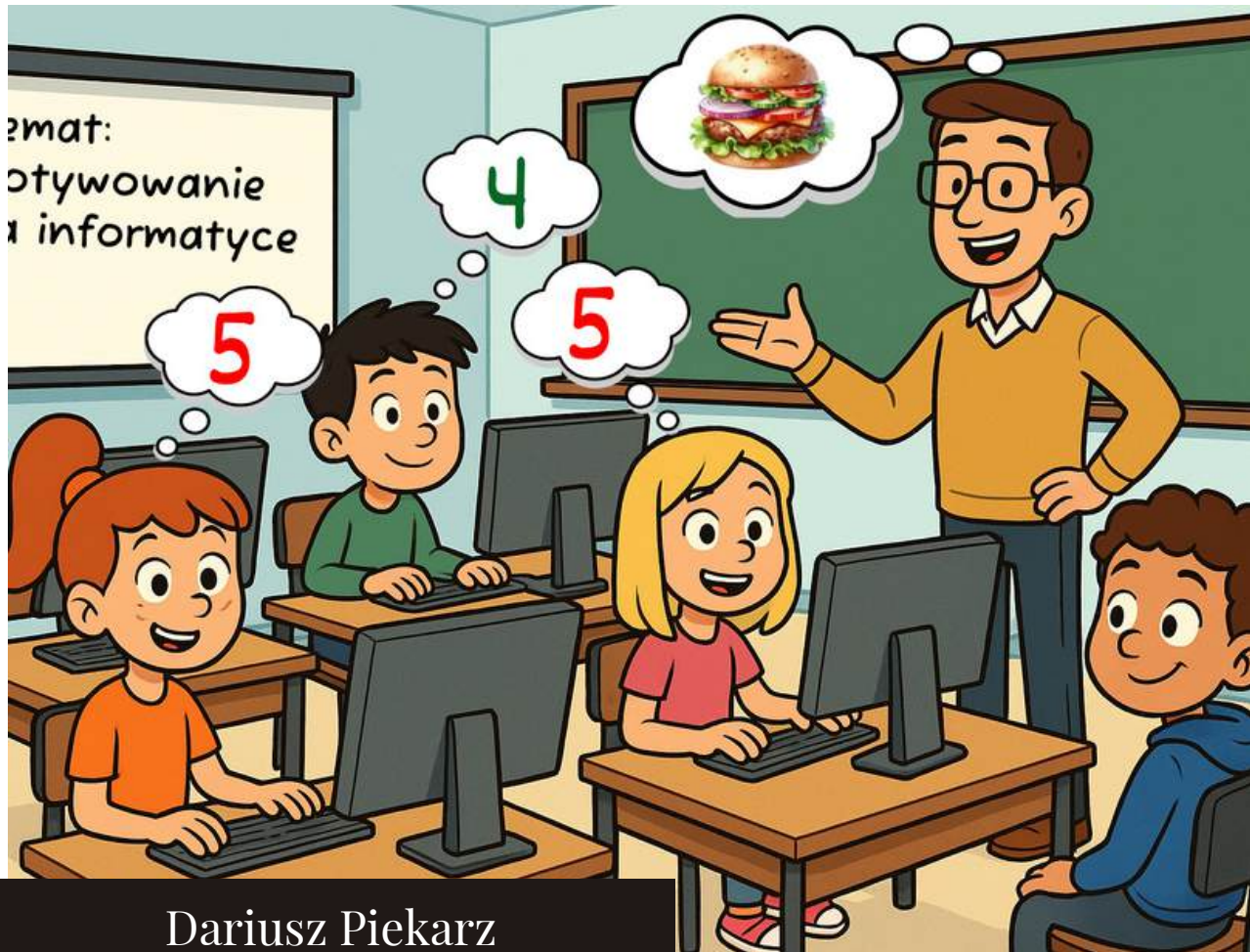
Takie eksperymenty uczą nie tylko kreatywności, ale przede wszystkim zaufania – zarówno do uczniów, jak i do własnych możliwości. To właśnie w atmosferze wzajemnego zaufania i gotowości do zmiany rodzi się przestrzeń na autentyczne zaangażowanie i zawodową satysfakcję. A to jeden z najskuteczniejszych sposobów, by zachować pasję i radość z nauczania – nawet po wielu latach pracy.

Motywacja to inwestycja w edukację

Inwestując w dobrostan nauczycieli, inwestujemy w jakość edukacji – i to w najbardziej bezpośredni, ludzki sposób. Motywacja nauczyciela nie jest kwestią drugorzędną, lecz fundamentem, na którym buduje się cały proces nauczania. To ona wpływa na zaangażowanie, chęć poszukiwania nowych metod, otwartość na potrzeby uczniów i umiejętność tworzenia pozytywnej atmosfery w klasie. A to z kolei przekłada się nie tylko na wyniki edukacyjne, ale również na rozwój społeczno-emocjonalny uczniów – ich pewność siebie, ciekawość świata i poczucie bezpieczeństwa.

Warto pamiętać, że szkoła to nie tylko programy nauczania i egzaminy, ale przede wszystkim ludzie. To właśnie my – nauczyciele – jesteśmy sercem szkoły. Od naszej energii, entuzjazmu i poczucia sensu zależy, czy szkoła stanie się miejscem inspiracji, rozwoju i wzajemnego zaufania, czy tylko instytucją spełniającą formalne wymagania. Dlatego troska o nauczyciela – jego rozwój, samopoczucie i przestrzeń do działania – powinna być priorytetem każdego systemu edukacyjnego, który chce mieć uczniów zmotywowanych, samodzielnych i otwartych na świat.

Magdalena Radko - nauczycielka biologii ZS
nr 10, doradczyni metodyczna biologii CEN
Koszalin
magdalenaradko@cen.edu.pl

Dariusz Piekarczyk

Od scrollowania do programowania – jak rozbudzić zainteresowanie informatyką?

Informatyka wydaje się być przedmiotem, na którym uczniowie powinni chętnie wykonywać zaplanowane przez nauczyciela działania. Korzystanie podczas zajęć z nowoczesnych technologii oraz omawianie zagadnień doskonale znanych uczniom z życia codziennego niewątpliwie pomaga zwiększyć zaangażowanie uczniów. A jednak...

Niby łatwe, a trudne!

Bywa, że uczniowska pasja do komputerów zaczyna się i kończy na serwisach społecznościowych. Zainteresowanie narzędziami informatycznymi wyraźnie zmniejsza się, kiedy tematyka zajęć wkracza w zagadnienia trudniejsze: programowanie, zastosowania arkusza kalkulacyjnego lub chociażby zaawansowane funkcje edytora tekstów. Nawet grafika komputerowa, która zwykle wzbudza wśród uczniów zainteresowanie, może być mniej akceptowalna jeśli podczas zajęć będziemy wymagać od uczniów określonych, konkretnych działań. Wybierając odpowiednie formy motywowania uczniów do pracy możemy jednak sprawić, że będą oni pozytywnie zmotywowani do pracy na lekcjach.

Praktyka czyni mistrza

W obecnych czasach związek informatyki z życiem codziennym wydaje się być oczywisty. Warto jednak przed realizacją wybranych zagadnień wskazać ich praktyczne zastosowanie. Uczniowie są bardziej zmotywowani do podejmowania działań jeśli widzą sens wykorzystania nabywanych umiejętności w życiu codziennym. Przykładami mogą być:

- tworzenie dokumentów w edytorze tekstów w takim samym układzie jak pisma otrzymywane przez uczniów lub ich rodziców od wszelkiego rodzaju instytucji,
- opracowanie dokumentów z wykorzystaniem zaawansowanych funkcji, które znaleźć można w tekście podręczników: właściwe odstępy pomiędzy akapitami, numeracja stron, stosowanie nagłówków i stopek w dokumencie, podział na sekcje, tworzenie spisu treści i stosowanie przypisów,
- zarządzanie budżetem osobistym w arkuszu kalkulacyjnym, gdzie zagadnienia adresowania bezwzględnego, funkcję warunkową i formatowanie warunkowe komórek arkusza omówić możemy na przykładzie odkładania określonej części „kieszonkowego” na wyjazd wakacyjny,
- przygotowanie w edytorze grafiki plakatu promującego występ ulubionego zespołu muzycznego.

Nauka programowania jest specyficzną dziedziną edukacji informatycznej, w której często doświadczamy niskiej motywacji uczniów do podejmowania działań. W tej akurat dziedzinie lepsze efekty przynieść może dobór odpowiednich metod pracy.

Pokazanie praktycznego związku programowania z otaczającym nas światem może zaciekawiać i pobudzić do myślenia. Warto wspomnieć choćby, że w omawianym przez nas języku programowania napisano aplikację, która jest popularna wśród uczniów. Mówiąc o instrukcji warunkowej, czy pętli programistycznej, dobrze jest wyjaśnić uczniom zastosowanie tych elementów w urządzeniach codziennego użytku. Motywacja do pracy na zajęciach z programowania będzie zapewne wyższa, jeżeli uczeń zyska świadomość, że fragment programu, z którym tak się zмага funkcjonuje w doskonale znanym smartfonie, odbiorniku telewizyjnym, lodówce, pralce czy samochodzie.

Pamiętajmy, że uczeń będzie miał większą motywację do pracy jeżeli ujrzy sens realizowanych przez nas zajęć. A tak będzie się działo jeśli uda nam się wskazać praktyczne zastosowania omawianych podczas lekcji zagadnień.

W zespole różnie

Praca grupowa podczas zajęć z informatyki może znacząco wpłynąć na motywację do podejmowania działań przez uczniów. Uczniowie słabsi nie czują się pozostawieni samym sobie. Mogą brać udział w dyskusji i proponować swoje rozwiązania. Rozwijają swoje kompetencje społeczne, uczą się komunikacji, słuchania innych, dzielenia się swoimi pomysłami w zespole. Biorą odpowiedzialność za realizację przydzielonych im zadań.

Pamiętajmy, że przyczyną niepowodzeń szkolnych, nie tylko z informatyki, może być właśnie problem z komunikacją społeczną, szczególnie w świecie zamykającym się na ekranie trzymanego w ręku smartfonu. Zupełnie inaczej funkcjonować może uczeń pozostawiony samemu sobie przy stanowisku komputerowym i ten sam uczeń pracujący w zespole rówieśniczym.

Pamiętajmy, że praca zespołowa to również możliwość pozytywnej motywacji uczniów najlepszych. Oni zwykle będą pełnili funkcję przywódczą podczas realizacji projektu.

Aby pozytywnie zmotywować do pracy w zespole należy tak dobrać tematykę zajęć, aby zadanie mogło być wykonane przy współudziale wszystkich uczniów. Przy dobrze przemyślanym projekcie arkusza kalkulacyjnego swoje „miejsce na Ziemi” znajdą ci, którzy potrafią projektować tabele arkusza, budować formuły lub tworzyć wykresy.

Być może uczniowie, dla których samodzielne opracowanie arkusza stanowi nie lada wyzwanie okażą się wspaniałymi pomysłodawcami? Tak właśnie działa świat współczesnych technologii.

Kolejne przykłady, będące próbą motywacji uczniów z wykorzystaniem metody pracy zespołowej, to:

- opracowanie prezentacji w programie PowerPoint, składającej się z kilku fragmentów realizowanych przez zespoły uczniów, które otrzymały wspólnie przygotowany szablon,
- opracowanie programu komputerowego na podstawie modułów opracowanych przez poszczególne zespoły.

Drzemiący potencjał

Praca zespołowa na lekcjach informatyki może skutecznie zwiększać motywację uczniów. Słabsi uczniowie zyskują wsparcie grupy, rozwijają umiejętności społeczne i uczą się współpracy. Zamiast czuć się osamotnieni, angażują się w dyskusję i realizację wspólnych zadań. To szczególnie ważne w świecie zdominowanym przez indywidualne korzystanie z technologii. Praca w grupie pozwala również wyróżnić się uczniom najlepszym, którzy często pełnią rolę liderów projektu.

Oszacujmy umiejętności

Oceny są formą docenienia wysiłku ucznia i mogą wzmacniać jego motywację. Choć dobrzy uczniowie zwykle są już zaangażowani, niższa ocena także może skłonić do działania. Aby wspierać edukacyjne sukcesy wszystkich uczniów, warto stosować elementy gamifikacji – np. system plusów i minusów zamienianych na oceny – który zwiększa zaangażowanie na lekcjach informatyki.

Motywować, ale jak?

Złotego środka nie ma. Aby zmotywować uczniów do efektywnej pracy na lekcjach informatyki należy dobrać odpowiednie formy motywacji do charakteru prowadzonych zajęć. Uwzględnić musimy chociażby zróżnicowanie oddziałów klasowych, pojawianie się w nich uczniowskich indywidualności i osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

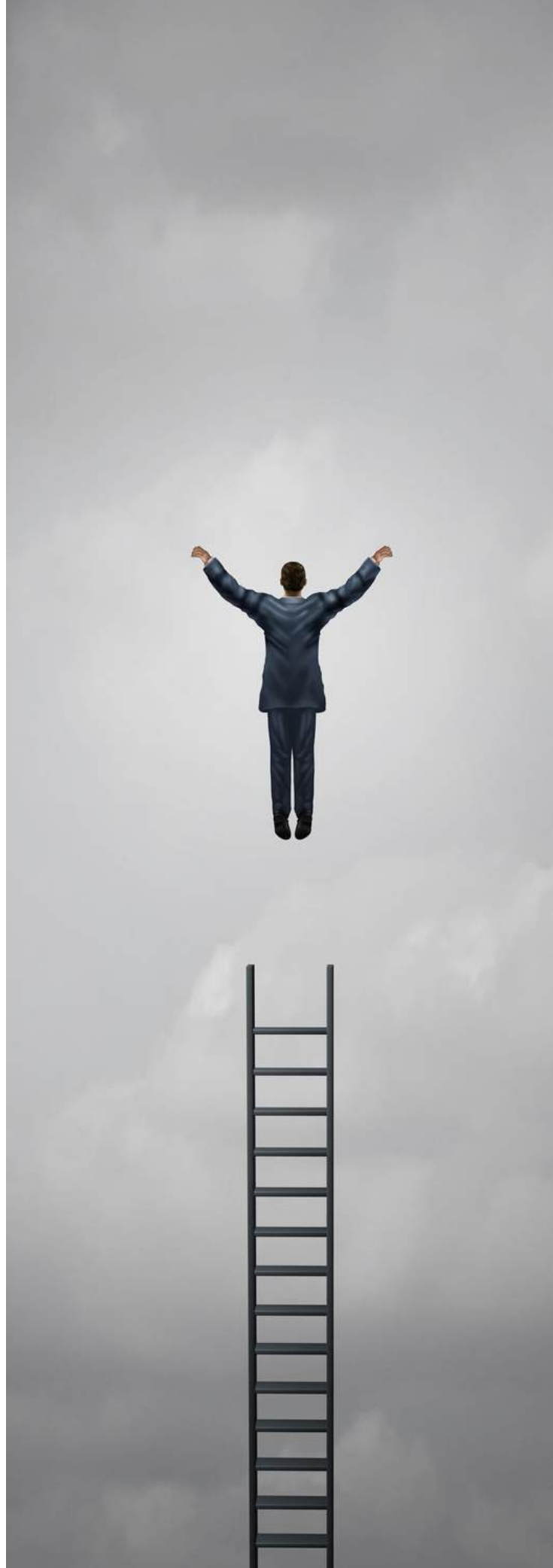
Motywowanie pozytywnie wpływa na obie strony procesu edukacyjnego: uczniów zachęca do zdobywania wiedzy i umiejętności, a nauczycielowi daje satysfakcję z osiągnięcia postawionych sobie celów.

Dariusz Piekarcz - nauczyciel informatyki w Zespole Szkół nr 1 w Koszalinie, doradca metodyczny informatyki CEN Koszalin
dariusz.piekarcz@cen.edu.pl

Motywacja kluczem do sukcesu w edukacji

Perspektywa
nauczyciela i ucznia

Maciej Wiktorowski

Motywacja jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na nasze działania, decyzje i osiągnięcia. W kontekście edukacji, motywacja odgrywa kluczową rolę zarówno dla nauczycieli, jak i uczniów. W niniejszym opracowaniu przyjrzymy się różnym rodzajom motywacji, w tym motywacji zewnętrznej i wewnętrznej, oraz zbadamy, jak te formy motywacji wpływają na nauczycieli szkół ponadpodstawowych oraz uczniów.

Motywacja zewnętrzna

Motywacja zewnętrzna odnosi się do bodźców zewnętrznych, które skłaniają nas do działania. Mogą to być nagrody, pochwały, uznanie, a także unikanie kary. **W kontekście edukacji, motywacja zewnętrzna może obejmować oceny, dyplomy, stypendia oraz inne formy uznania.** Choć motywacja zewnętrzna może być skuteczna w krótkim okresie, badania wskazują, że jej wpływ na długoterminowe zaangażowanie i rozwój jest ograniczony.

Przykłady motywacji zewnętrznej:

1. Uczeń, który stara się uzyskać wysokie oceny, aby otrzymać stypendium naukowe. Skutek: Uczeń może osiągnąć krótkoterminowy sukces, ale jego zaangażowanie może osłabnąć po osiągnięciu celu.

Nauczyciel, który dąży do awansu zawodowego, aby zwiększyć swoje wynagrodzenie. Skutek: Nauczyciel może być bardziej zmotywowany do pracy w krótkim okresie, ale jego pasja do nauczania może nie wzrosnąć.

Z kolei motywacja wewnętrzna pochodzi z wnętrza jednostki i jest związana z osobistymi zainteresowaniami, pasjami oraz poczuciem satysfakcji z wykonywanej pracy. **W edukacji, motywacja wewnętrzna jest kluczowa dla trwałego zaangażowania i sukcesu.** Uczniowie, którzy są wewnętrznie zmotywowani, uczą się dla samej przyjemności zdobywania wiedzy, a nie tylko dla zewnętrznych nagród. Nauczyciele, którzy są wewnętrznie zmotywowani, czerpią radość z nauczania i inspirują swoich uczniów do ciągłego rozwoju.

Przykłady motywacji wewnętrznej:

1. Uczeń, który uczy się gry na instrumencie muzycznym, ponieważ czerpie z tego radość i satysfakcję. Skutek: Uczeń rozwija swoje umiejętności i pasję, co prowadzi do długoterminowego zaangażowania.
2. Nauczyciel, który prowadzi dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, ponieważ chce dzielić się swoją wiedzą i pasją z uczniami. Skutek: Nauczyciel tworzy inspirujące środowisko edukacyjne, które motywuje uczniów do nauki.

Motywacja osobista nauczyciela

Nauczyciele szkół ponadpodstawowych odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu przyszłości swoich uczniów. Ich motywacja osobista jest nie tylko istotna dla ich własnego rozwoju zawodowego, ale także dla jakości edukacji, którą oferują. Nauczyciele, którzy są wewnętrznie zmotywowani, często wykazują większe zaangażowanie, kreatywność i empatię w swojej pracy. Ich pasja do nauczania przekłada się na lepsze wyniki uczniów oraz bardziej inspirujące środowisko edukacyjne.

Przykłady motywacji osobistej nauczyciela:

1. Nauczyciel, który regularnie uczestniczy w szkoleniach i konferencjach, aby poszerzać swoją wiedzę i umiejętności. Skutek: Nauczyciel staje się bardziej kompetentny i inspirujący dla swoich uczniów.
2. Nauczyciel, który angażuje się w projekty społeczne i wolontariat, aby rozwijać swoje umiejętności interpersonalne i empatię. Skutek: Nauczyciel buduje silniejsze relacje z uczniami i staje się dla nich wzorem do naśladowania.

Motywacja uczniów

Motywacja uczniów do pracy w szkole i ciągłego rozwijania się jest kluczowa dla ich sukcesu edukacyjnego i osobistego. Uczniowie, którzy są wewnętrznie zmotywowani, wykazują większe zaangażowanie, ciekawość i chęć do nauki.

Motywacja wewnętrzna uczniów może być rozwijana poprzez tworzenie inspirującego i wspierającego środowiska edukacyjnego, które zachęca do eksploracji, zadawania pytań i samodzielnego myślenia.

Przykłady motywacji uczniów:

1. Uczeń, który bierze udział w konkursach naukowych, ponieważ chce rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności. Skutek: Uczeń zdobywa nowe doświadczenia i wiedzę, co motywuje go do dalszej nauki.
2. Uczeń, który angażuje się w projekty grupowe, ponieważ ceni sobie współpracę i chce rozwijać umiejętności interpersonalne. Skutek: Uczeń buduje silniejsze relacje z rówieśnikami i rozwija umiejętności społeczne.

Nauka przez całe życie

Motywacja do nauki przez całe życie jest kluczowa dla osobistego i zawodowego rozwoju. **Uczniowie, którzy rozwijają motywację wewnętrzną, są bardziej skłonni do kontynuowania nauki poza formalnym systemem edukacji.** Nauczyciele odgrywają kluczową rolę w inspirowaniu uczniów do ciągłego rozwoju, poprzez tworzenie środowiska edukacyjnego, które promuje ciekawość, krytyczne myślenie i samodzielność.

Motywacja uczniów do nauki często rodzi się w praktycznym działaniu – wtedy, gdy mogą zobaczyć efekty swojej pracy i przekonać się, że zdobywana wiedza ma realne zastosowanie. **Scenariusz zajęć pt. „Budowa i działanie prostego układu elektronicznego”** został zaprojektowany tak, aby nie tylko rozwijać wiedzę i umiejętności techniczne uczniów, ale również wzmacniać ich motywację wewnętrzną poprzez współpracę, samodzielne rozwiązywanie problemów oraz poczucie sprawczości. Dzięki połączeniu teorii z praktyką, uczniowie doświadczają, że nauka może być źródłem satysfakcji, a podejmowanie wyzwań – drogą do rozwoju i sukcesu.

Temat: Budowa i działanie prostego układu elektronicznego

Cele zajęć:

1. Poznawcze: Uczniowie poznają podstawowe elementy elektroniczne i ich funkcje.
2. Praktyczne: Uczniowie zbudują prosty układ elektroniczny.
3. Motywacyjne: Uczniowie nauczą się, jak ważne jest podejmowanie wyzwań i zdobywanie nowych umiejętności.

Czas trwania: 90 minut

Materiały:

Płytki stykowe, rezystory, kondensatory, diody LED, tranzystory, przewody połączeniowe, zasilacze, multimetry

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie (10 minut)

• Nauczyciel: Wita uczniów i przedstawia temat zajęć. Wyjaśnia, dlaczego umiejętności elektroniczne są ważne w dzisiejszym świecie. "Elektronika jest wszędzie wokół nas – w telefonach, komputerach, samochodach. Zrozumienie jej podstaw może otworzyć przed Wami wiele drzwi w przyszłości."

2. Prezentacja teoretyczna (20 minut)

- Nauczyciel: Przedstawia podstawowe elementy elektroniczne (rezystory, kondensatory, diody LED, tranzystory) i ich funkcje. Używa prezentacji multimedialnej, aby zobrazować działanie każdego elementu. "Czy ktoś z Was wie, dlaczego rezystory są tak ważne w układach elektronicznych? Pomyślcie o nich jak o kontrolerach przepływu prądu."
- Uczeń: Notuje najważniejsze informacje i aktywnie uczestniczy w dyskusji.

3. Praca w grupach (40 minut)

- Nauczyciel: Dzieli uczniów na grupy i rozdaje materiały. Wyjaśnia, jak zbudować prosty układ elektroniczny, który będzie zapalał diodę LED. "Pamiętajcie, że każdy z Was ma coś wartościowego do wniesienia do grupy. Współpraca jest kluczem do sukcesu."
- Uczeń: W grupach buduje układ, współpracując z kolegami. W razie problemów konsultuje się z nauczycielem.
- Nauczyciel: Obserwuje pracę uczniów, udziela wskazówek i motywuje do samodzielnego rozwiązywania problemów. "Świetnie sobie radzicie! Pamiętajcie, że błędy są częścią procesu nauki. Każdy problem, który napotkacie, to okazja do nauki."

4. Prezentacja wyników (10 minut)

- Uczeń: Prezentuje działający układ przed klasą, wyjaśniając, jak działa i jakie napotkał trudności. "Mieliśmy problem z połączeniem przewodów, ale udało nam się go rozwiązać dzięki współpracy."
- Nauczyciel: Chwali uczniów za ich wysiłek i podkreśla znaczenie podejmowania wyzwań i zdobywania nowych umiejętności. "Wspaniała praca! Wasza determinacja i współpraca przyniosły świetne rezultaty. To pokazuje, jak ważne jest nie poddawanie się przy pierwszych trudnościach."

5. Podsumowanie i refleksja (10 minut)

- Nauczyciel: Podsumowuje zajęcia, zadaje pytania refleksyjne, np. "Czego nauczyliście się podczas tych zajęć?" i "Jakie umiejętności chcielibyście jeszcze zdobyć?". "Czy zauważyliście, jak ważna jest precyzja w elektronice? Jakie inne umiejętności chcielibyście rozwijać w przyszłości?"
- Uczeń: Dzieli się swoimi wrażeniami i przemyśleniami na temat zajęć.

Przykłady zachowań nauczyciela i uczniów:

·Nauczyciel: "Świetnie sobie radzicie! Pamiętajcie, że każdy problem to okazja do nauki."

·Uczeń: "Mieliśmy problem z połączeniem przewodów, ale udało nam się go rozwiązać dzięki współpracy."

·Nauczyciel: "Czy ktoś może wyjaśnić, dlaczego dioda LED nie świeciła? Jakie błędy mogliśmy popełnić?"

·Uczeń: "Myślę, że źle podłączyliśmy rezystor. Sprawdziliśmy to i poprawiliśmy."

·Nauczyciel: "Wasza praca zespołowa była imponująca. Jakie inne projekty chcielibyście zrealizować w przyszłości?"

Maciej Wiktorowski - nauczyciel przedmiotów zawodowych z ZS nr 9, doradca metodyczny przedmiotów zawodowych CEN Koszalin
maciejwiktorowski@cen.edu.pl

Motywacja do nauki matematyki

w szkole podstawowej

– od teorii do praktyki w klasie

Dawid Cerajewski

Motywacja to zespół czynników, które wpływają na nasze zachowanie i podejmowanie działań prowadzących do osiągnięcia celu. Gdy jesteśmy zmotywowani, chętniej podejmujemy się realizacji różnych zadań. Brak motywacji natomiast skutkuje rezygnacją z działania lub jego niską skutecznością. W kontekście edukacji, motywacja odgrywa szczególnie ważną rolę – zwłaszcza u uczniów szkoły podstawowej. Skuteczna motywacja musi jednak pochodzić z wnętrza ucznia, a nie być narzucona przez otoczenie.

Co wpływa na chęć nauki?

Na poziom motywacji uczniów szkoły podstawowej w kształtowaniu kompetencji matematycznych mają wpływ: czynniki osobowościowe, uwarunkowania środowiskowe, jakość relacji interpersonalnych uczeń – nauczyciel, a także styl prowadzenia zajęć przez nauczyciela. Właściwy dobór bodźców zewnętrznych może spowodować zmianę motywacji ucznia do nauki matematyki. Będzie działał wtedy u niego mechanizm bodźców wewnętrznych, który związany jest z zainteresowaniami, ambicjami, planami dalszego kształcenia. Zostanie on dodatkowo wzmocniony bodźcami zewnętrznymi w postaci, np. nagrody, wyróżnienia, oceny, czy pochwały za dobre wyniki.

Rola nauczyciela – lider czy inspirator?

Rozwijanie motywacji uczenia się matematyki jest niezbędne. Największe korzyści daje motywacja wewnętrzna i pozytywna, która powstaje pod wpływem następujących motywów: poziomu ambicji ucznia, zainteresowań, pasji, planów na przyszłość, innych potrzeb oraz pragnień. Zachowania i czynności nauczyciela mają ogromny wpływ na kształtowanie uczniów motywacji do nauki matematyki, dlatego bardzo istotna jest osobowość samego nauczyciela, jego zapał, sposób przekazywania wiedzy. Sposób kontaktowania się z uczniami, rodzaj stosowanych na lekcji metod i umiejętności przekazywania informacji mogą przyczynić się do rozbudzenia wśród uczniów szkół podstawowych ciekawości do nauki matematyki, chęci głębszego poznania tego przedmiotu. W nauczaniu matematyki duży wpływ motywujący uczniów do przyjęcia przez nich czynnej postawy na lekcji ma odpowiedni dobór ćwiczeń, zadań. Nauczyciel powinien brać pod uwagę ich atrakcyjność pod względem treści, a przede wszystkim poziom trudności

Ocena, nagroda i różnorodność – przepis na skuteczną lekcję

Uczeń lubi robić to, co przynosi mu sukces, który jest motywujący dla niego. Jeżeli uczeń napotka na jakiś problem, przeszkodę w rozwiązywaniu zadań, niestety może się szybko zniechęcić. Jeżeli uczeń poradzi sobie z danym ćwiczeniem, nabierze motywacji do pokonania barier, jakie mogą wynikać z kolejnych, trudniejszych poleceń. Kolejnym ważnym elementem w uczeniu się matematyki jest system nagród. Dorośli pracują dla pieniędzy, a uczniowie dla stopni, więc najłatwiej dostępnym systemem nagradzania jest ocenianie. Ocena może być zapłatą za dobrze wykonane zadanie i stanowić skuteczną zachętę do jego rozwiązania. Nawet negatywna ocena stanowi dobry system motywacyjny. Uczeń ma wtedy możliwość poprawy oceny i nie straci opinii w oczach swoich kolegów, koleżanek, czy też nauczyciela. Każda ocena powinna być sprawiedliwa oraz obiektywna, tylko wtedy stanie się ona czynnikiem motywującym do nauki matematyki w przypadku wszystkich uczniów – zarówno zdolnych, jak i tych słabych. Na motywację uczniów szkół podstawowych do nauki matematyki wpływa atrakcyjność zajęć i metod pracy stosowanych przez nauczyciela podczas lekcji. Nauczyciel, realizując temat powinien wziąć pod uwagę wszystkich uczniów, którzy stanowią zespół klasowy, zarówno dzieci zdolne, przeciętne, jak i słabe. Zadaniem współczesnego nauczyciela jest dobrać takie formy i metody pracy, aby każdy uczeń był zadowolony. Lekcje, które mają przynosić zamierzony efekt, powinny obfitować w jak największą liczbę przeróżnych metod aktywizujących. Istotnymi czynnikami, które mogą rozbudzić w uczniach chęć do uczenia się matematyki, jak i potęgują ich osiągnięcia są również: sytuacja rodzinna dziecka, koledzy i koleżanki z klasy, możliwości i predyspozycje, a także świadomość samego ucznia.

Dawid Cerajewski - nauczyciel
matematyki w II LO w Koszalinie
doradca metodyczny matematyki dla
szkół podstawowych CEN Koszalin
dawidcerajewski@cen.edu.pl

Zestawienie bibliograficzne Motywacja uczenia się

Małgorzata Trembowelska

Warto pogłębiać swoją wiedzę na temat motywacji, sięgając po liczne dostępne opracowania – to obszar, który nieustannie inspiruje, zaskakuje i rozwija praktykę edukacyjną. W poniższym zestawieniu bibliograficznym zebrano wybrane publikacje naukowe i metodyczne, które wspierają refleksję nad tym, jak inspirować, wspierać i rozwijać wewnętrzną motywację w różnych kontekstach edukacyjnych.

Zachęcamy do zainteresowania się zestawieniem bibliograficznym za lata 2018-2025. Wybór książek i artykułów z czasopism ze zbiorów Biblioteki Pedagogicznej w Koszalinie, która znajduje się na ul. Piłsudskiego 62.

Wydawnictwa zwarte:

1. Być (nie)zwykłym wychowawcą : scenariusze lekcji wychowawczych dla uczniów klas starszych szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych / Anna Konarzewska. - Wwa : Warszawska Firma Wydaw., 2019. – S. 29-35 : Słów kilka o motywacji
2. Coaching w edukacji : innowacje na rzecz rozwoju / Lilianna Kupaj. // W: Kompetencje przyszłości : rozmawiamy o kompetencjach, wyzwania współczesnej edukacji, kompetencje cyfrowe, kompetencje społeczne nauczycieli / red. nauk. Stefan M. Kwiatkowski. - Dodr. - Wwa : Fund. Rozwoju Systemu Edukacji, 2020. - S. 430-447
3. "Do biegu, motywacja - start!" - program socjoterapeutyczny wykorzystujący metodę projektu, rozwijający motywację do nauki oraz zainteresowania u dzieci w wieku szkolnym / Justyna Kulik. // W: Socjoterapia w pracy z dziećmi i młodzieżą : programy zajęć. Cz. 4 / pod red. nauk. Ewy Grudziewskiej. - Wwa : "Difin", 2019. – S. 11-40
4. Godziny wychowawcze z nastolatkami : scenariusze zajęć / Anna Radwańska, Anita Sołtys. - Wwa : "Difin", 2022. – S. 68-76 : Temat: Motywacja wewnętrzna i zewnętrzna – która jest ważniejsza?
5. Jak obudzić w nastolatku motywację wewnętrzną / Daria Jęczmińska. - Wwa : psychologiadziecka.org, 2022. - 150 s.
6. Na okładce podtytuł: karty pracy indywidualnej i grupowej dla rodziców, pedagogów, psychologów.
7. Jak pomagać (a nie szkodzić) uczniom ocenianiem szkolnym / Bolesław Niemierko. - Sopot : "Smak Słowa", 2018. – S. 73-86 : Potęga motywacji do uczenia się
8. Łagodna dyscyplina : jak wychować samodzielne, empatyczne i szczęśliwe dzieci / Sarah Ockwell-Smith ; przekł. Monika Malcherek. - Wwa : "MT Biznes", 2020. – S. 73-91 : Jak dzieci się uczą
9. Motywuj do komunikacji! : 300 ćwiczeń, gier i zabaw dla dzieci z autyzmem / Simone Griffin, Dianne Sandler ; przekł. Ryszard Zajączkowski. - Wyd. 1. dodr. - Gdańsk : "Harmonia Universalis", 2020. - 191 s.
10. Motywuj do komunikacji! : 300 ćwiczeń, gier i zabaw dla dzieci z autyzmem / Simone Griffin, Dianne Sandler ; przekł. Ryszard Zajączkowski. - Gdańsk : "Harmonia Universalis", 2018. - 191 s.
11. Nauczyciel mentor : zbuduj klasę marzeń / Marzena Kud, Barbara Lew. - Wwa : "Difin", 2019. - 200 s.

12. Nauczyciel w obliczu szans i zagrożeń współczesnego świata : w perspektywie kształcenia i pracy zawodowej / Aneta Jegier, Stefan T. Kwiatkowski, Beata Szurowska. - Wwa : "Difin", 2021. - S. 31-39 : Komunikacja i motywowanie wychowanków do nauki
13. Nowe scenariusze zajęć dla nauczycieli pedagogów i rodziców / Agnieszka Kozdroń. - Wwa : "Difin", cop. 2019. - S. 159-162 : Otwarcie na naukę
14. Osiągnięcia uczniów klasy pierwszej jako źródło refleksji dla nauczyciela / Teresa Janicka-Panek. // W: Nauczyciel a szkoła jako przestrzeń uczenia się i wyrównywania szans edukacyjnych / red. nauk. Elżbieta Stokowska-Zagdan [et al.]. - Wwa : „Difin”, 2022. - S. 306-315
15. Pedagog w klasie : scenariusze zajęć do pracy z dziećmi w edukacji wczesnoszkolnej oraz z doradztwa zawodowego / [aut. Małgorzata Swędrowska et al. ; red. publ. Agnieszka Stebelska]. - Wwa : "Wiedza i Praktyka", cop. 2024. - S. 97-100 : Motywacja w doradztwie zawodowym – przykłady zajęć grupowych
16. Praca z uczniem mającym trudności z matematyką : poradnik metodyczny, diagnozy, kartkówki, karty ćwiczeń : szkoła podstawowa : klasy VII-VIII / Barbara Stryczniewicz. - Opole : Nowik, 2025. - 99 s.
17. Praca z uczniem mającym trudności z matematyką : poradnik metodyczny, diagnozy, karty ćwiczeń i gry : szkoła podstawowa : klasy IV-VI / Barbara Stryczniewicz. - Opole : Nowik, 2023. - 143 s.
18. Program socjoterapeutyczny rozwijający motywację do nauki oraz zainteresowania u młodzieży w wieku 14-16 lat / Joanna Bartecka. // W: Socjoterapia w pracy z dziećmi i młodzieżą : programy zajęć. Cz. 4 / pod red. nauk. Ewy Grudziewskiej. - Wwa : "Difin", 2019. - S. 41-67
19. Rezyliencja matematyczna : o roli prężności psychicznej w skutecznym uczeniu się matematyki / Urszula Oszwa. - Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2023. - 253 s.
20. Rola emocji w edukacji matematycznej : lęk przed matematyką a osiągnięcia uczniów / Urszula Oszwa. // W: Liczby w cyfrowym świecie : rozmowy o współczesnej edukacji matematycznej dziecka / red. nauk. Tomasz Przybyła. - Poznań : Wydaw. Nauk. UAM, 2021. - S. 29-44

-
21. Rola nauczyciela w twórczym podejmowaniu wyzwań naukowych przez uczniów / Afrodyta Weselak. // W: Edukacja XXI wieku : strategie zarządzania i kierunki rozwoju / red. Tatiana Krawczyńska-Zaucha. - Kraków : Księgarnia Akademicka, cop. 2020. - S. 211-225
22. Rozwijanie umiejętności uczenia się / [aut. Magdalena Goetz]. - Wyd. 2. - Wwa : "Wiedza i Praktyka", cop. 2021. - 58 s.
23. Samoregulacja w szkole : spokój, koncentracja i nauka / Stuart Shanker ; [przekł. Natalia Fedan, Agnieszka Piskozub-Piwosz]. - Wwa : "Mamania" - Grupa Wydaw. Relacja, cop. 2019. - 216, [1] s.
24. Szkoła przyjazna kreatywności : czynniki sukcesu / Jan Fazlagić. - Wwa : "Difin", 2023. - 258 s.
25. Sztuka samodzielnej nauki : jak zdobyć dowolną umiejętność w krótszym czasie i jak pokierować własną edukacją / Peter Hollins ; przekł. Joanna Sugiero. - Gliwice : "Helion", cop. 2020. - 118 s.
26. Trudne sytuacje w klasie szkolnej : identyfikacja, propozycje rozwiązań / Aneta Paszkiewicz. - Wwa : "Difin", 2019. - S. 118-131 : Niska motywacja do nauki
27. W trosce o sukces ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi : poszukiwanie optymalnych rozwiązań w pracy nauczyciela / Anna Ozga. // W: Nauczyciel a szkoła jako przestrzeń uczenia się i wyrównywania szans edukacyjnych / red. nauk. Elżbieta Stokowska-Zagdan [et al.]. - Wwa : „Difin”, 2022. - S. 18-30
28. Wspieranie ucznia w procesie nauki języka obcego : elementy psychologii uczenia się i nauczania w glottodydaktyce / Natalia Banasik-Jemieliński. // W: Wybrane problemy psychologiczne współczesnej szkoły / red. nauk. Agnieszka Burnos [et al.]. - Wwa : "Scholar", 2021. - S. 79-89
29. Zaangażowanie w naukę i klimat w szkole / Sylwia Gwiazdowska-Stańczak. - Wwa : "Difin", 2021. - 199 s.
30. Zajęcia z wychowawcą : ćwiczenia, gry i karty pracy dla uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej / Anna Kaim ; [il. Dawid Żabiński]. - Gdańsk : "Harmonia", 2021. - 59 s.

Artykuły z czasopism:

1. Aktywizowanie i motywowanie ucznia za pomocą emocji / Maciej Błaszak. // Głos Pedagogiczny. - 2024, nr 150, s. 45-50
2. Automotywacja dyrektora : lekcja 4 / rok akademicki 2022/2023 / Tomasz Garstka. // Dyrektor Szkoły. – 2023, nr 1, s. 27-31
3. Badania nad motywacją do uczenia się / Danuta Sterna. // Hejnał Oświatowy. - 2021, nr 12, s. 24-26
4. By chciało się chcieć - motywacyjne dylematy / Aleksandra Kubala-Kulpińska. // Życie Szkoły. - 2020, nr 9, s. 34-39
5. Co zaproponować oprócz tradycyjnych aktywności na WF-ie, by zmotywować do ćwiczeń wszystkich uczniów? / Paweł Marchel. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2022, nr 4, s. 28-31
6. Efektywne uczenie się : program warsztatów. // Sygnał. - 2019, nr 8, s. 22-29
7. Fińskie inspiracje / Małgorzata M. Jankowska. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2020, nr 2, s. 53-58
8. Jak być proaktywnym nauczycielem, czyli Kilka refleksji nad automotywacją / Adriana Kloskowska. // Życie Szkoły. - 2023, nr 6, s. 20-22
9. Jak motywować, by nie demotywować / Małgorzata M. Jankowska. // Polonistyka. - 2019, nr 6, s. 49-51
10. Jak motywować uczniów w zgodzie z neurodydaktyką? / Olga Woj. // Życie Szkoły. - 2023, nr 9/10, s. 4-8
11. Jak pomóc uczniom polubić edukację? / Ewa Ostarek. // Życie Szkoły. - 2020, nr 2, s. 18-23
13. Jak powinien wyglądać jeden dzień w dobrej szkole? / Agnieszka Pałamarz, Małgorzata Walkowiak. // Remedium. - 2021, nr 5, s. 2-4

-
14. Jak pracować z tymi, którym się nie chce? : kilka słów o klasach starszych / Agnieszka Drzazga. // Biblioteka w Szkole. - 2025, nr 1, s. 8-10
15. Jak prowadzić efektywne lekcje? / Olga Woj. // Głos Pedagogiczny. - 2023, nr 141, s. 36-39
16. Jak przywrócić uczniom naturalną ciekawość poznawczą? / Olga Woj. // Głos Pedagogiczny. - 2024, nr 146, s. 61-64
17. Jak rozwijać motywację uczniów do nauki? / Joanna Gawlas. // Hejnał Oświatowy. - 2019, nr 4, s. 17-19
18. Jak skutecznie wspierać dziecko w nauce? / Maria Engler. // Remedium. - 2020, nr 11, s. 22-23
19. Jak zachęcać uczniów do podejmowania wyzwań? / Adriana Kloskowska. // Biologia w Szkole. - 2022, nr 5, s. 30-35
20. Jak zwiększyć zaangażowanie uczniów w uczenie się? / Danuta Sterna. // Hejnał Oświatowy. - 2019, nr 1, s. 21-22
21. Kiedy przedszkolak "nie chce się uczyć"... : o motywowaniu dzieci do uczenia się / Agnieszka Wentrych. // Bliżej Przedszkola. - 2019, nr 10, s. 22-25
22. Ł - Łuk pobudzenia / Tomasz Garstka. // Głos Nauczycielski. - 2021, nr 23, s.16
23. M - Modelowanie / Tomasz Garstka. // Głos Nauczycielski. - 2021, nr 24, s. 16
24. Motywacja / Marta Komorowska. // Remedium. - 2019, nr 12, s. 2-4
25. Motywacja, ale jaka / Magdalena Goetz. // Głos Nauczycielski. - 2019, nr 45, s.19
26. Motywacja do uczenia się uczniów w młodszym wieku szkolnym w opiniach nauczycieli : (nie)świadoma niewiedza "versus" pogłębiona refleksja pedagogiczna / Małgorzata Głoskowska-Sołdatow. // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2022, nr 3, s. 76-87
27. Motywacja i satysfakcja nauczycieli przedszkoli / Zdzisław Czajka. // Polityka Społeczna. - 2020, nr 5/6, s. 1-15

-
28. Motywacja i satysfakcja nauczycieli przedszkoli / Zdzisław Czajka. // Polityka Społeczna. - 2020, nr 5/6, s. 1-15
29. Motywacja osiągnięć zawodowych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej a ich samoocena = Motivation of professional achievements of early childhood education teachers and their self-esteem / Katarzyna Nowosad. // Kultura i Edukacja. - 2023, nr 1, s. 149-170
30. Motywacja skrojona na miarę / Stanisław Kowal. // Wychowawca. - 2020, nr 9, s. 5-7
31. Motywowanie nauczycieli / Sylwia Królikowska. // Dyrektor Szkoły. - 2022, nr 7, s. 18-20
32. Motywowanie nauczycieli: lekcja 3 / rok akademicki 2024/2025 / Przemysław Kluge, Małgorzata Ostrowska, Sylwia Żmijewska-Kwiręg. // Dyrektor Szkoły. - 2024, nr 12, s. 25-29
33. Motywowanie uczniów do nauki : czy na pewno wiemy, jak to robić? / Małgorzata Łoskot. // Głos Pedagogiczny. - 2021, nr 123, s. 5-9
34. Motywowanie uczniów do nauki : czy na pewno wiemy, jak to robić? / Małgorzata Łoskot. // Polonistyka. - 2021, nr 3, s. 43-47
35. Motywowanie uczniów do nauki : czy na pewno wiemy, jak to robić? / Małgorzata Łoskot. // Życie Szkoły. - 2021, nr 9, s. 4-7
36. Mózg a motywacja do nauki / Maciej Błaszak. // Głos Pedagogiczny. - 2024, nr 150, s. 41-44
37. Narzędzia stosowane w coachingu w nauczaniu języków obcych w szkole / Elżbieta Kozłowska. // Języki Obce w Szkole. - 2025, nr 1, s. 95-100
38. Nauczyciel i uczeń w obliczu zagrożenia „zombifikacją” : problem motywu i motywacji w perspektywie kulturowo-historycznej / Przemysław Gąsiorek, Beata Zamorska. // Edukacja. - 2019, nr 2, s. 112-128
39. Niećwiczący uczniowie - czym zainteresować osoby nieuczestniczące w zajęciach WF / Łukasz Rydzik. // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2020, nr 2, s. 28-29

-
40. Nie idź na skróty / Magdalena Goetz. // Głos Nauczycielski. - 2019, nr 5, s. 11
41. Orientacja motywacyjna uczniów - weryfikacja teorii Johna Nichollsa w polskich warunkach edukacyjnych / Joanna Ogrodnik. // Edukacja. - 2019, nr 1, s. 58-74
42. Praca nad motywacją z wykorzystaniem narzędzi dostępnych w chmurze / Robert Baca. // Matematyka. - 2021, nr 4, s. 43-47
43. Przebudowa edukacji w XXI wieku / Bolesław Niemierko. // Dyrektor Szkoły. - 2024, nr 4, s. 45-47
44. Przepis na sukces ucznia / Agnieszka Ludorowska. // Życie Szkoły. - 2020, nr 7, s. 26-30
45. Rola motywacji i samoregulacji w procesie uczenia się = The role of motivation and self-regulation in the learning proces / Henryk Noga, Paweł Nawojski, Stanisław Suchodolski. // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. - 2022, t. 2, s. 37-42
46. Sztuka aktywnego uczenia się i nauka ponoszenia porażek / Olga Woj. // Głos Pedagogiczny. - 2022, nr 135, s. 28-32
47. Techniki wspierające uczenie się / Joanna Kostrzewa. // Dyrektor Szkoły. - 2019, nr 5, s. 68-70, 72
48. Temat: Czynniki motywujące do nauki : scenariusz lekcji dla klas VI-VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych / Małgorzata Pomianowska. // Dyrektor Szkoły. - 2024, nr 2, s. 51
49. Teraz będzie lepiej... / Magdalena Goetz. // Głos Nauczycielski. - 2019, nr 1/2, s.12
50. Warto to zrobić. Dlaczego? / Magdalena Goetz. // Głos Nauczycielski. - 2019, nr 1/2, s. 18
51. Wiem, że nic nie wiem / Magdalena Goetz. // Głos Nauczycielski. - 2019, nr 37, s. 12
52. Wpływ kar i nagród na kształtowanie motywacji uczniów do nauki / Joanna Gawlas. // Hejnał Oświatowy. - 2019, nr 5, s. 18-19

53. Wybrane czynniki warunkujące kompetencje szkolne z perspektywy współczesnych neuronauk i nauk pedagogicznych / Miłosz Gołyszny. // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2019, nr 2, s. 122-149

54. Zawód przyszłości - nauczyciel! : o czym warto pamiętać podczas uczenia innych? / Kamila Olga Stępień-Rejszel. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2019, nr 6, s. 61-64

55. Zostań swoim coachem / Małgorzata Pomianowska. // Dyrektor Szkoły. - 2021, nr 7, s. 53-54

Małgorzata Trembowelska Dział Informacji
Pedagogicznej Biblioteka Pedagogiczna w
Koszalinie e-mail: sekretariat@bibliotekacen.pl

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Zespół Redakcyjny

Aleksandra Stępień

Iwona Łotysz

Anna Kiełb

Izabela Szydlik

Anna Walkowiak

Współpraca:

doradcy metodyczni,

konsultanci,

bibliotekarze CEN w Koszalinie

Redaktor naczelna: Aleksandra Stępień

Adres redakcji: Koszalin, 75-654 ul. Ferdynanda Ruszczyca 16

Opracowanie materiałów i korekta: Aleksandra Stępień

Skład komputerowy: Aleksandra Stępień

Zdjęcia wykorzystane w numerze pochodzą z prywatnych archiwów autorów lub z biblioteki zasobów platformy Canva, na której przygotowano skład całego wydania.

Okładka: Anna Walkowiak

ISBN 978-83-923176-1-6

www.cen.edu.pl